

Verkiezingsprogramma 2010-2014

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

Willen, kunnen, doen

15
16

1	Inhoudsopgave	
2		
3	Voorwoord.....	3
4	1. Den Haag Duurzaam en Klimaatneutraal	4
5	2. Goede woningen in Groene wijken	8
6	3. Den Haag bereikbaar en gezond.....	12
7	4. Meedoen: Emancipatie, Burgerschap, Welzijn, Volksgezondheid en Sport	17
8	5. De jeugd deugt: Onderwijs en jeugd.....	22
9	6. Inspireren en vernieuwen: kunst en cultuur	27
10	7. Groen werkt!: werkgelegenheid, economie, inkomen en armoedebestrijding.....	31
11	8. Stadsbestuur, Openbare orde en Veiligheid	36
12		

1 Voorwoord

2 In dit verkiezingsprogramma laat GroenLinks Den Haag een krachtig, positief, duurzaam,
3 sociaal en tolerant geluid horen.

4
5 Een krachtig geluid, omdat we weten wat we willen. We willen werken aan een fantastische
6 stad. Een stad waarin onze kinderen volop mogelijkheden hebben om prettig te leven, te
7 werken, te wonen en te genieten. Te genieten van elkaar en van de omgeving om ons heen.
8 Een stad ook van mensen die zich inzetten om Den Haag duurzamer, socialer en toleranter
9 te maken. In de mensen zit de kracht van de stad. Het is de kunst om die kracht aan te
10 boren. GroenLinks kan dat. Omdat we kunnen luisteren. Omdat we in wijken komen en
11 weten wat er speelt. Omdat we verstand hebben van hoe de samenleving werkt en hoe de
12 politiek werkt. Omdat we beschikken over de kennis die nodig is om de stad nog duurzamer,
13 socialer en toleranter te maken. We benoemen niet alleen problemen, maar komen ook met
14 oplossingen. Omdat we gedreven zijn in het vinden van oplossingen. Daar zit de kracht van
15 GroenLinks.

16
17 Een positief geluid, omdat we uitgaan van het goede van de mensen. GroenLinks gelooft dat
18 mensen graag hun steentje willen bijdragen aan een fijne buurt, een gezonde wijk en een
19 duurzame stad. GroenLinks kiest voor de, soms moeilijke, weg van de echte oplossingen.
20 Voor dat opvangcentrum voor zwerfjongeren in een woonwijk. Omdat zwerfjongeren niet
21 een-twee-drie zijn verdwenen. Maar ook omdat het voor de buurt zelf een betere oplossing is
22 om zwerfjongeren een vaste plek te bieden. Om dat te realiseren, moet je kunnen luisteren
23 naar buurtbewoners, moet je bewoners en jongeren met elkaar in contact brengen, moet je
24 vooroordelen overwinnen en heb je overtuigingskracht nodig om een goede oplossing te
25 creëren. In de afgelopen periode heeft GroenLinks in Den Haag laten zien dat we dat
26 kunnen.

27
28 Een duurzaam geluid, omdat GroenLinks vindt dat we er alles aan moeten doen om onze
29 kinderen een mooie, groenere en gezondere stad na te laten. Duurzaam betekent dat we zelf
30 onze energie opwekken met behulp van de zon, de zee, de wind en de aarde. Duurzaam
31 betekent dat we vooral te voet, met de fiets of met bus of tram door de stad bewegen.
32 Duurzaam betekent ook een groenere economie, met meer groene banen. Duurzaam
33 betekent ook dat mensen zich thuis voelen in hun eigen straat, buurt en wijk. Dat mensen
34 graag buiten zijn, een praatje maken met de buurvrouw, een bakkie doen in het theehuis.

35
36 Een sociaal geluid, omdat niet iedereen het op eigen kracht redt. We zien veel hulp van
37 burgers onderling. Kinderen die ouders verzorgen, burens die elkaar helpen, mensen die
38 vrijwilligerswerk doen. In de buurt, de wijk, op school, bij de sportvereniging of op het werk.
39 Dat sociale cement houdt de samenleving bij elkaar. Op dat sociale cement kan de
40 gemeente verder bouwen. Door voorzieningen te treffen voor burgers die een steuntje in de
41 rug nodig hebben. Door armoede te bestrijden en de kansen van kansarmen te vergroten.
42 Op school, op het werk en op straat. Kortom door iedereen zo optimaal mogelijk te laten
43 meedoen.

44
45 Een tolerant geluid, omdat GroenLinks gelooft dat stoere taal niks oplost. Wij zijn ervan
46 overtuigd dat je met luisteren en niet meteen oordelen verder komt. Verder op de soms
47 moeilijke, maar altijd interessante weg van het samenleven. Samenleven van wit en zwart,
48 man en vrouw, homo en hetero, jong en oud, christen en moslim, Hagenees en Hagenaar.
49 GroenLinks vindt dat Den Haag op dat punt goed bezig is. Maar het gaat niet vanzelf.
50 Onwetendheid en vooroordelen leiden tot veel misverstanden. Daarom pleit GroenLinks voor
51 een tolerant geluid en respect voor opvattingen van andersdenkenden.

52
53 Dit is waar GroenLinks in Den Haag voor staat.

54 Dit is waar GroenLinks in Den Haag voor gaat.

55

1. Den Haag Duurzaam en Klimaatneutraal

2 **Wat vindt GroenLinks?**

3 Voor Den Haag, mooie stad achter de duinen, is de stijgende zeespiegel een bedreiging die
4 de stad niet kan negeren. Gelukkig doet GroenLinks daar wat mee. Met GroenLinks in het
5 college van B&W en in de gemeenteraad staan klimaat en energie stevig op de Haagse
6 politieke agenda. Het college heeft verschillende (grote) projecten in gang gezet om energie
7 te besparen of duurzaam op te wekken. Niettemin vertelt de wetenschap dat
8 klimaatverandering sneller gaat dan we dachten. GroenLinks vindt dat het grote zeil moet
9 worden bijgezet, anders is er geen cruiseterminal nodig om het Zuiderstrand weg te vagen.

10 **Den Haag klimaatneutraal met groene banen**

11 Het doel van de gemeente Den Haag is om in 2050 klimaatneutraal te worden. GroenLinks
12 ziet een klimaatneutraal Den Haag met zonnepanelen op de daken van woningen scholen,
13 garages, hallen en kantoren. Met gebouwen die goed geïsoleerd zijn. GroenLinks denkt dat
14 economische crisis en klimaatcrisis tegelijkertijd aangepakt kunnen worden. Door te
15 investeren in alternatieve energiebronnen en duurzaamheid ontstaan nieuwe banen in de
16 groene sector.

17 **Den Haag innovatief in energie**

18 GroenLinks vindt dat de (grote) energiebedrijven het laten afweten als het gaat om het
19 overschakelen op duurzame energie. Daarom willen we dat de gemeente Den Haag zijn
20 eigen 'Duurzaam Energiebedrijf Den Haag' opricht. Dat Duurzaam Energiebedrijf Den Haag
21 moet vraag en aanbod van duurzame energie (aardwarmte, zeewater, biomassa, zon, wind)
22 met elkaar verbinden. In en om Den Haag is veel duurzame energie aanwezig die beter
23 benut kan worden.

24 **Het goede voorbeeld: de duurzame gemeente**

25 GroenLinks vindt dat de gemeente zelf het goede voorbeeld moet geven als het gaat om
26 duurzaamheid. In 2010 wil de gemeente zelf al een klimaatneutrale organisatie zijn.
27 GroenLinks vindt dat de voorbeeldrol van de gemeente verder gaat. Bijvoorbeeld als het gaat
28 om het gemeentelijk wagenpark, het gemeentelijk aanbesteding- en inkoopbeleid of het
29 gebouwenbeheer van scholen.

30 **Burgers, bedrijven en duurzaam handelen**

31 Ook burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties als woningcorporaties kunnen een
32 belangrijke spelen om Den Haag duurzamer te maken. GroenLinks vindt dat de gemeente
33 burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties daar beter bij kan helpen dan nu het
34 geval is. In de toekomst moet het zo worden dat veel particulieren en bedrijven zelf een
35 aanzienlijk deel hun eigen schone energie opwekken.

36
37 Door de optelsom en synergie van alle initiatieven bereikt Den Haag ruim voor 2050 het punt
38 waarop ze netto geen broeikasgas meer uitstoot. Daarmee wordt Den Haag een
39 klimaatneutrale stad.

40 **Duurzaamheid in de wijk: groen, geluid, luchtverontreiniging en** 41 **afvalinzameling**

42 GroenLinks staat voor duurzame wijken. In het hoofdstuk Goede woningen in Groene wijken
43 wordt veel aandacht besteed aan GroenLinkse plannen om wijken groener te maken.
44 GroenLinks wil ook meer aandacht voor het bestrijden van geluidsoverlast en
45 luchtverontreiniging. Het zijn vaak mensen in armere wijken die het meest worden

1 blootgesteld aan onder andere geluidsoverlast. In het afvalbeleid wil GroenLinks een
2 systeem van afvalinzameling op basis van het principe 'de vervuiler betaalt'.

3 ***Wat heeft GroenLinks gedaan?***

4 In het college van B&W heeft GroenLinks op het terrein van duurzaamheid al voor veel
5 verbetering gezorgd. Door een motie van GroenLinks is duurzaamheid een van de vier
6 hoofdprioriteiten van het collegebeleid. De andere drie prioriteiten zijn krachtwijken, sociale
7 agenda en grote projecten. Het betekent onder andere dat deze collegeperiode 60 miljoen
8 euro wordt uitgegeven aan duurzaamheid. Dat bedrag staat nog los van de investeringen in
9 aardgasbussen, energiebesparing in gemeentelijke gebouwen en natuur in de stad.

10 **Den Haag klimaatneutraal met groene banen**

11 Door vragen van GroenLinks is bij de aanpak van de recessie geld beschikbaar gemaakt
12 voor zuinige openbare verlichting en zijn er leningen beschikbaar voor duurzame
13 woningverbetering. Dat is de GroenLinks 'Green Deal' in actie: groene banen maken met
14 duurzame en groene maatregelen.

15 **Den Haag innovatief in energie**

16 Vanaf 2010 worden in Duindorp 789 nieuwe woningen verwarmd met zeewater. Dat
17 bespaart veel energie en CO₂-uitstoot. In Zuidwest worden 4.000 nieuwe woningen
18 verwarmd met aardwarmte, een onuitputtelijke bron van energie. De gemeente Den Haag
19 doet voor 10 miljoen euro mee in het project 'Meewind'. Meewind is een windmolenpark voor
20 de kust van België, dat vanaf 2011 groene stroom voor de stad opwekt, genoeg voor zo'n
21 10.000 huishoudens. GroenLinks heeft ervoor gezorgd dat windmolens op het Norfolkterrein
22 een plek hebben in de 'Nota van Uitgangspunten' voor het 'Scheveningse Master Plan'. Ook
23 krijgt Den Haag één van de duurzaamste wijken van Nederland. Het gaat om Erasmusveld,
24 gelegen tussen Wateringse Veld en Den Haag Zuidwest (zie ook Goede woningen in Groene
25 wijken).

26 **Burgers, bedrijven en duurzaam gedrag**

27 In 2007 heeft de gemeente verschillende ideeën en initiatieven uit de stad op het gebied van
28 milieu en duurzaamheid ondersteund via een zogenaamde 'milieuprojectenpot'. GroenLinks
29 heeft ervoor gezorgd dat bij de begrotingsbehandeling ook in 2010 weer € 700.000
30 beschikbaar is om milieuprojectideeën vanuit de stad te realiseren. Dat klimaat en energie
31 onder de bewoners erg leeft, blijkt ook uit de enthousiaste deelname van 100 Haagse straten
32 in de wedstrijd 'Klimaatstraatfeest' van de HIER-campagne.

33 ***Wat gaat GroenLinks doen?***

34 **Den Haag klimaatneutraal in 2035: de Haagse klimaatnota**

- 35 - GroenLinks wil de komende collegeperiode de CO₂-uitstoot met 20% omlaag
36 brengen om koers te zetten naar Den Haag klimaatneutraal in 2050. Dat betekent dat
37 de gemeente nog meer investeert in energiebesparing, duurzame energie en groene
38 mobiliteit. GroenLinks wil via het gemeentelijk 'Duurzaam Energiebedrijf' afspraken
39 maken met woningcorporaties, bedrijven, andere overheden over hun bijdrage(n).
- 40 - Met het bedrijfsleven en de andere overheden in Den Haag wil GroenLinks niet alleen
41 afspraken maken over energiebesparing, maar ook over duurzame mobiliteit.
42 Bedrijven krijgen de mogelijkheid zelf aan te geven in welk tempo ze de
43 bedrijfsvoering klimaatneutraal willen maken. Ligt dat tempo te laag, dan kan de
44 gemeente ingrijpen via de milieuvergunningverlening.

45
46

1 Voorbeeld: Flexibele arbeidsvoorwaarden, beter voor werkgever en werknemer
2 Wie een ov-abonnement kiest in plaats van een leaseauto en een aantal dagen thuis werkt, steekt de besparing
3 in zijn zak. De werkgever houdt controle over de totaalkosten door vaststelling van de budgetten. De gemeente
4 gaat werkgevers en andere overheden actief benaderen om te laten zien welke besparingen op de
5 werkplekkosten (minder kantoorruimte, meer energiebesparing, minder parkeerkosten, lagere vervoerskosten)
6 mogelijk zijn. Proeven laten zien dat het werkt en er zijn succesvolle dienstverleners op dit gebied.

- 7
8 - GroenLinks wil meetbare doelstellingen in de klimaatnota. Dat betekent dat de
9 gemeente precies moet weten hoe het gaat met CO₂-uitstoot in de stad. GroenLinks
10 stelt daarom voor dat er een meet- en registratiesysteem wordt ingesteld. Welk deel
11 van de CO₂-uitstoot komt uit Den Haag zelf? Telt de uitstoot van verkeer van en naar
12 Den Haag mee? Telt de uitstoot door landbouw die het Haagse voedsel produceert
13 mee? Met een meet- en registratiesysteem wil GroenLinks de overschakeling op
14 duurzame energiebronnen volgen en op tijd bijsturen als dat nodig is.

15 **Burgers, bedrijven en duurzaam handelen**

- 16 - Om de CO₂-uitstoot in 4 jaar met 20% naar beneden te brengen moeten we op een
17 slimmere manier gaan wonen, werken, reizen en consumeren. Om burgers en
18 organisaties daarbij te helpen komt er een Haags Milieuloket. Bewoners en
19 organisaties die zonnepanelen willen plaatsen, willen overschakelen op een deelauto,
20 een groen dak willen (zie Goede woningen in Groene wijken) of een ander goed
21 duurzaam idee hebben, kunnen er terecht voor leningen of microkredieten, voor
22 vergunningen en voor tips. De gemeente zorgt voor snelle vergunningprocedures en
23 initiatiefnemers kunnen in aanmerking komen voor een rentevrije lening die moet
24 worden terugbetaald in 10 jaar.
25 - GroenLinks ziet het Haags Milieuloket als een uitbreiding van de bestaande
26 Vereniging van Eigenaren (VvE) balie. Milieuloket en VvE-balie worden
27 ondergebracht bij het gemeentelijk Duurzaam Energiebedrijf Den Haag. Zo kan de
28 gemeente het burgers veel makkelijker maken duurzaam te handelen.
29 - GroenLinks wil het budget van de 'Milieuprojectenpot' verhogen. Het Milieuloket krijgt
30 het beheer over de 'Milieuprojectenpot'.
31 - GroenLinks wil dat de gemeente de autovrije zondag twee keer per jaar organiseert.
32 GroenLinks durft het ook wel aan om een autovrije doordeweekse dag te
33 organiseren.
34

35 Voorbeeld: Concrete maatregelen in de klimaatnota
36 De klimaatnota richt zich ook op kortetermijnwinst. Om één punt te noemen: alle supermarkten zijn voor 1 januari
37 2011 overgeschakeld op afsluitbare koelingen en diepvriezen. De kleine buurtsuper krijgt de mogelijkheid een
38 microkrediet aan te vragen als de financiering hiervan te lastig blijkt.

39 **Den Haag innovatief in energie: Duurzaam energiebedrijf**

- 40 - GroenLinks wil nog meer werk maken van het gebruik van alternatieve
41 energiebronnen. Het Duurzaam energiebedrijf springt in het gat dat de (grote)
42 energiebedrijven laten vallen. Dit bedrijf moet duurzame, decentrale energieprojecten
43 door burgers, bedrijven en organisaties aanjagen die veel energiebesparing en
44 klimaatwinst opleveren, maar die de markt niet vanzelf tot stand brengt. Denk aan
45 warmte- en koudnetten, warmte- en koudeopslag, aard- en zeewarmte, isolatie,
46 enzovoort. De rol van het energiebedrijf is om samen met andere partijen vraag en
47 aanbod van duurzame energie te bundelen en te stimuleren. Met Haagse Hitte BV,
48 het bedrijf waarmee de Gemeente deelneemt in het aardwarmteproject in Den Haag
49 Zuidwest, en de deelname in Meewind is in feite al een begin gemaakt. Het
50 Duurzaam Energiebedrijf moet een effectieve katalysator zijn op weg naar Den Haag
51 klimaatneutraal.

1 **Het goede voorbeeld: de duurzame gemeente**

2 Als de gemeente de stad in beweging wil krijgen, moet ze zelf het goede voorbeeld geven.

- 3 - De nationale overheid eist dat gemeentes vanaf 2015 in 100% van hun aankopen
4 duurzaamheid 'meeweegt'. GroenLinks wil dat ook daadwerkelijk voor het duurzame
5 alternatief wordt gekozen. Met de overstap naar groene stroom is een grote stap
6 gezet. Nu komt die groene stroom vooral van bestaande waterkrachtcentrales in
7 Scandinavië. De CO₂-uitstoot van de gemeente die nog overblijft, wordt
8 gecompenseerd door investeringen in duurzame projecten op andere plekken. Dat is
9 mooi, maar het kan beter. GroenLinks wil groene stroom dichterbij huis halen of
10 meer zelf opwekken door zonne- of windenergie.
- 11 - GroenLinks wil dat de gemeente de uitvoering van het programma duurzaam inkopen
12 versnelt en verbreedt. Belangrijk is dat inkoopafdelingen van bovenaf niet te veel
13 beperkingen krijgen opgelegd. Om dat voor elkaar te krijgen vragen we
14 inkoopafdelingen eigen procedures en eisen te ontwikkelen op basis van
15 overkoepelende doelstellingen voor milieu, klimaat, energie en sociale en
16 economische gelijkheid. De verbreding van het programma duurzaam inkopen
17 betekent dat duurzaamheid ook leidt tot concrete maatregelen in gemeentelijke
18 gebouwen, scholen, het gemeentelijk wagenpark, de dienst Parkeren, etcetera.

19 **Duurzaamheid in de wijk: geluid, luchtverontreiniging en afvalinzameling**

- 20 - GroenLinks wil dat er een proef komt met gedifferentieerde tarieven (diftar) voor het
21 aanbieden van afval. Wie minder en beter gescheiden afval aanlevert, hoeft minder te
22 betalen. Dit doet recht aan het principe "de vervuiler betaalt"; de verantwoordelijkheid
23 komt bij de burger zelf te liggen. Wie weinig afval produceert, bespaart geld door een
24 lagere afvalheffing.
- 25 - In het hoofdstuk Den Haag Bereikbaar en Gezond worden de GroenLinkse plannen
26 voor het verbeteren van de luchtkwaliteit en het verminderen van de geluidsoverlast
27 verder uitgewerkt.

28

2. Goede woningen in Groene wijken

Wat vindt GroenLinks?

GroenLinks wil goede, betaalbare en groene woningen voor de inwoners van Den Haag. Onderzoek toont aan dat 70% van de verhuizingen binnen een afstand van 1,5 km van de eigen woning plaatsvindt. De gemeente kan hierop inspelen. Bijvoorbeeld door een ruimer aanbod van woningen binnen de eigen buurt af te dwingen bij projectontwikkelaars en corporaties. Ook zou de gemeente mensen meer moeten steunen om de stap van een goedkope woning naar een middeldure woning te maken. Dat bevordert de doorstroming en zorgt ervoor dat goedkopere woningen beschikbaar komen voor mensen die dat echt nodig hebben.

GroenLinks wil dat de afspraken die binnen Haaglanden zijn gemaakt over het aantal woningen dat moet worden gebouwd (70.000 in 2020) naar beneden wordt bijgesteld. Het aantal nieuwe woningen bepaalt immers of en hoe snel de stad groeit. Voor GroenLinks hoeft het aantal woningen in de stad niet per se te groeien. Groei is niet zo onvermijdelijk als de gemeente ons doet geloven.

Kwaliteit van bestaande en nieuwe woningen: duurzaam en betaalbaar

Behalve het aantal, is ook de kwaliteit en betaalbaarheid van woningen van belang. GroenLinks wil de kwaliteit van bestaande woningen verder verbeteren. Dat kan bijvoorbeeld door middel van subsidies voor vergaande energiebesparende maatregelen (zie het hoofdstuk Den Haag Duurzaam en Klimaatneutraal). GroenLinks wil dat de gemeente er bij de eigenaren en woningcorporaties op aandringt om altijd te kiezen voor de meest duurzame oplossing. Soms is dat renovatie, soms nieuwbouw. Slopen is pas een optie als naar mogelijk ander gebruik van bestaande panden is gekeken. Nieuwbouw moet altijd duurzaam zijn. Nieuwbouw moet bovendien zoveel mogelijk aanpasbaar zijn, zodat de functie van gebouwen in de loop van de tijd kan veranderen en er dus minder snel gesloopt hoeft te worden.

Voorbeeld: Erasmusveld, een van de duurzaamste wijken van Nederland
Erasmusveld wordt een duurzame wijk voor milieubewuste bewoners. De bestaande ecologische zones worden versterkt en uitgebreid. In Erasmusveld woont iedereen in een groene en ruime omgeving. De wijk moet meer energie gaan opleveren dan verbruiken. Hiervoor worden geothermie, zonne-energie en een biomassavergister ingezet. GroenLinks ziet deze wijk als een 'proefproject' voor andere wijken.

Een veelzijdige woonomgeving: arm en rijk samen in de wijk

GroenLinks wil een betere menging van lage en hoge inkomens in wijken. Nergens in Nederland loopt het verschil in inkomen zo duidelijk parallel aan de grenzen van wijken en stadsdelen als in Den Haag. GroenLinks gelooft dat menging van inkomens arme wijken leefbaarder maakt en rijke wijken levendiger. Maar wel op zo'n manier dat iedereen die dat wil in de eigen wijk kan blijven wonen, ook als het inkomen een stapje voor- of achteruit gaat. Zo krijgt het sociale verband in de wijk de kans om te groeien.

Verdichting: waar moet er worden gebouwd?

GroenLinks gaat uit van het behoud van groen. Dat betekent dat wij bij nieuwbouw willen bouwen op de plekken waar nu ook al gebouwen staan. Dat is de zogenaamde verdichting van de stad. Uit onderzoek moet blijken op welke plaatsen in de stad een slimme en inventieve manier van 'meervoudig ruimtegebruik' mogelijk is.

Een groene woonomgeving

GroenLinks vindt dat iedere Hagenaar dicht bij huis een mooi, levendig stuk groen moet hebben. Wij noemen dat 'Groenproof', wat in de praktijk betekent dat er geen groen mag verdwijnen om plaats te maken voor bouwwerken of wegen. Soms is dat niet mogelijk. In dat

1 geval moet het ergens anders in de stad gelijkwaardig of 'beter' groen terugkomen. Met
2 name in de binnenstad kan nog veel groen worden toegevoegd op grauwe plaatsen.

3
4 Voorbeeld: De Vlietzone

5 In de structuurvisie 2020, die vastgesteld is door de gemeenteraad, staat dat er 7.350 woningen kunnen worden
6 ontwikkeld in de Vlietzone. Hoewel dit aantal inmiddels is bijgesteld tot 4.000 à 5.000, vindt GroenLinks dat eerst
7 onderzocht moet worden of dat aantal woningen nog wel noodzakelijk is en, belangrijker nog, of er - bijvoorbeeld
8 door verdichting - niet elders plaats is voor deze woningen. GroenLinks wil echter zorgvuldige inpassing van
9 woningen in de Vlietzone niet zonder meer tegenhouden. Het zou immers zonde zijn als er door het krampachtig
10 vrijhouden van de Vlietzone elders in de regio wel robuust groen moet worden aangetast. Daarom is GroenLinks
11 er ook voor om de waarde van de Vlietzone als groengebied nog eens zorgvuldig inventariseren.

12 **Een goed bereikbare woonomgeving**

13 Bij iedere bouwproject wil GroenLinks rekening houden met de goede bereikbaarheid voor
14 bewoners en bezoekers. Omdat een schone en veilige omgeving voor ieder project
15 belangrijk is, willen we de bereikbaarheid voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer het
16 meest aantrekkelijk maken. Zie ook de GroenLinkse plannen voor de 'Trias Mobilia' in Den
17 Haag Bereikbaar en Gezonder.

18 ***Wat heeft GroenLinks gedaan?***

19 In Den Haag leven 480.000 mensen met elkaar samen. Deze Hagenaars moeten er met z'n
20 allen voor zorgen dat het met elkaar samenleven zo prettig mogelijk is. GroenLinks heeft er
21 afgelopen collegeperiode voor gezorgd dat de stad groen blijft en tegelijkertijd duurzamer
22 wordt.

23 **Kwaliteit van bestaande en nieuwe woningen: duurzaam en betaalbaar**

24 Samen met PvdA en CDA heeft GroenLinks in 2007 het initiatiefvoorstel 'Duurzaam Bouwen,
25 op weg naar de 8' opgesteld. Hierin wordt het college van B&W opgeroepen om de
26 Gemeentelijke Praktijk Richtlijn (GPR) consequenter toe te passen. De richtlijn stelt eisen
27 aan duurzaamheid op het gebied van energie, gebruikte materialen, afval, water, gezondheid
28 en woonkwaliteit. Den Haag zou geen bouwplannen meer moeten realiseren die lager
29 scoren dan een '7' op de GPR-schaal.

30 In hetzelfde voorstel wordt het college gevraagd ervoor te zorgen dat andere bouwers, zoals
31 corporaties en projectontwikkelaars, zich aan deze afspraak houden.

32 **Verdichting: waar moet er worden gebouwd?**

33 Bij de Agenda voor de Haagse Verdichting (een stuk dat de Hoogbouwvisie Den Haag
34 vervangt) heeft GroenLinks gezorgd voor extra aandacht voor groengebieden en
35 beschermde stadsgezichten bij het plannen van grote gebouwen in de stad. Dankzij een
36 motie van GroenLinks wordt in die gevallen de gemeenteraad op tijd geïnformeerd zodat ze
37 kan toetsen of beschermde stadsgezichten en groengebieden geen geweld aan wordt
38 gedaan.

39 **Een groene woonomgeving: Groenproof**

40 Begin 2008 werd ons initiatiefvoorstel 'Groenproof' in de Haagse gemeenteraad besproken.
41 Uit onderzoek blijkt dat groen in de buurt rust geeft, uitnodigt tot bewegen en de sociale
42 contacten en sfeer verbetert. Wij willen het bestaande buurtgroen behouden en waar
43 uitbreiden. Is het echt onvermijdelijk dat ergens groen verdwijnt, dan moet er op een andere
44 plek weer groen bijkomen. Het voorstel voor een Groenproof Den Haag werd door de andere
45 fracties in de gemeenteraad gesteund.

46
47

1 Voorbeeld: Bomen Wijndaelerplantsoen
2 Voor de nieuwbouw in het Wijndaelerplantsoen bij de Wonnebaldschool hoeven nog maar 127 bomen gekapt - en
3 elders weer aangeplant - te worden in plaats van de oorspronkelijke 350. Mede door inspanningen van
4 GroenLinks en de school zelf zijn de plannen succesvol aangepast.

5 **Een groene en bereikbare woonomgeving: Kijkduin en Internationale zone**

6 In het masterplan voor Kijkduin zijn ideeën ontwikkeld om meer en beter groen aan te leggen
7 en de verbindingen van het gebied met natuurgebieden te versterken. Zo wordt er
8 bijvoorbeeld voorgesteld de Haagse Beek weer zichtbaar te maken. GroenLinks heeft,
9 samen met de PvdA, ook voorgesteld om van de Westduinen en het achterland één
10 aaneengesloten natuurgebied te maken. Dit voorstel wordt meegenomen in de komende
11 samenspraakprocedures. GroenLinks heeft ook aandacht gevraagd voor de ecologische
12 hoofdstructuur en het groene karakter van de nieuwe wijken.

13 In de 'Nota van Uitgangspunten', die als voorbereiding dient voor het masterplan
14 'Internationale Zone', heeft GroenLinks geregeld dat een landschapsarchitect en
15 stadsecoloog bij de allereerste plannen worden betrokken. GroenLinks wil hiermee bereiken
16 dat natuur- en milieubelangen zwaar meewegen in de plannen. Ook heeft GroenLinks een
17 amendement ingediend dat ervoor zorgt dat CO₂-neutraliteit één van de uitgangspunten van
18 het plan is. Dat amendement is aangenomen.

19 **Vergroening College**

20 De deelname van GroenLinks in het huidige college van B&W is merkbaar in een
21 vergroening van het gemeentebestuur. We zien dat naast onze eigen initiatieven ook partijen
22 steeds meer met groene initiatieven komen. Meestal steunt GroenLinks die initiatieven van
23 harte.

24 ***Wat gaat GroenLinks doen?***

25 **Een veelzijdige woonomgeving: arm en rijk samen in de wijk**

- 26 - Voor GroenLinks is niet het aantal van nieuwbouwwoningen van belang, maar de
27 vraag en de kwaliteit. Eventuele nieuwe woningen kunnen 'slim' en 'adaptief' worden
28 gebouwd. Kunnen kantoren bijvoorbeeld omgebouwd worden tot woningen wanneer
29 dat nodig is of kunnen er ateliers gemaakt worden in schoolgebouwen?
- 30 - Sommige woningen of gebouwen zijn kwalitatief zo slecht dat ze moeten worden
31 gesloopt. Als herstructurering van wijken betekent dat er gesloopt wordt, moet er
32 vervangende nieuwbouw komen.
- 33 - GroenLinks wil dat bestemmingsplannen duidelijk maken welke differentiatie de buurt
34 het meest verrijkt, zodat per project kan worden bepaald voor welke groepen moet
35 worden gebouwd. Hierbij moet er voor worden gezorgd dat er voor alle groepen
36 (ouderen, studenten, minder validen, starters, lagere inkomens) altijd een betaalbare
37 woning voor handen is. Voor de stad als geheel moet er voldoende voor starters en
38 sociale woningbouw zijn.
- 39 - GroenLinks wil dat de gemeente helpt om beweging te brengen in de (onderkant van
40 de) woningmarkt. Nu betekent de stap van een goedkope naar een middeldure
41 woning een forse aanslag op de portemonnee. GroenLinks wil bewoners die deze
42 stap maken compenseren via de onroerend zaak belasting (OZB). Deze maatregel
43 bevordert de doorstroming

44 **Kwaliteit van bestaande en nieuwe woningen: duurzaam en betaalbaar**

- 45 - GroenLinks wil dat bij woningverbetering woningen meteen energiezuinig worden
46 gemaakt (duurzaamheidstoets). De gemeente kan hiervoor een laagdrempelige
47 subsidie in het vooruitzicht stellen (zie Den Haag Duurzaam en Klimaatneutraal). De

- 1 kosten die dan op energie worden bespaard, kunnen dan uiteindelijk via heffingen
2 weer terug naar de gemeente zonder dat het de eigenaren geld kost.
- 3 - Pas wanneer hergebruik een minder duurzame oplossing blijkt, moet sloop worden
4 toegestaan. Nieuwbouw bestaat uitsluitend uit duurzame (klimaatneutrale) woningen.
  - 5 - De gemeente richt een Haags Milieuloket in (zie Den Haag Duurzaam en
6 Klimaatneutraal) waar bewoners terecht kunnen voor informatie, vergunningen en
7 subsidies. Bij bouwprojecten (herstructurering of nieuwbouw, woningen of bedrijven)
8 is er altijd een koppeling van bouwprojecten met bereikbaarheid. Daarbij moet eerst
9 worden ingezet op fietsers en voetgangers, dan op openbaar vervoer en tenslotte op
10 de bereikbaarheid per auto (zie 'Trias Mobilia' in het hoofdstuk Den Haag Bereikbaar
11 en Gezond).
  - 12 - Bij een bouwvergunning zullen ook een vergunning duurzaam bouwen en, als dat van
13 toepassing is, een vergunning duurzaam slopen worden verleend

14 **Verdichting: waar moet er worden gebouwd?**

- 15 - GroenLinks wil verder verdichten op plekken waar dat mogelijk is. Vaak gaat het om
16 kleinschalige projecten, die samen heel wat bruikbaar oppervlak kunnen opleveren.
17 Denk aan woningen op de leegstaande etages boven winkels, kantoren boven
18 verkeersaders als de Utrechtse baan of de spoorlijnen, woningen op de platte daken
19 van winkels en kantoren. Soms kan de stad ook verdicht worden door op een klein
20 oppervlak heel hoog te bouwen. Waar dat in de stad kan hangt sterk af van de
21 omgeving.

22

23

Voorbeeld: Wonen boven winkels
Het uiterlijk van de binnenstad wordt bepaald door een drie meter hoge plint van winkelpuien. 's Avonds veranderen de winkelstraten in door rolluiken omzoomde stegen vol zwerfvuil. Hoge huuropbrengsten van winkelruimten maken dat de aandacht van eigenaren en ontwikkelaars zich in de meeste gevallen beperkt tot de begane grond. Benutting van de ruimte boven winkels zou ongeveer 1.000 nieuwe woningen in het kernwinkelgebied kunnen opleveren. De gemeente zou de drempel voor initiatieven op het gebied van wonen boven winkels aanzienlijk kunnen verlagen door voor elke eigenaar een haalbaarheidsonderzoek te vergoeden.

24

25

26

27

28

29

30

Een groene leefomgeving

- 31 - GroenLinks wil geen verlies van groen, tenzij dit gecompenseerd wordt door
32 kwalitatief beter groen. Den Haag moet dus minstens zo groen blijven als het nu is.
33 Het liefst nog wat groener.
- 34 - Vooral in het centrum streeft GroenLinks naar optimaal (meervoudig) gebruik van de
35 ruimte. Als alle platte daken in de binnenstad groen worden, ziet dat er niet alleen
36 veel prettiger uit, maar ontstaat er ineens veel meer ruimte om lekker te zitten en
37 veilig te spelen. Bovendien werken groen daken isolerend en bieden ze een buffer bij
38 de opvang van regenwater. Op sommige plekken zouden kunnen zelfs verticale
39 tuinen tegen de gevels kunnen opgroeien (in de 1e Haagpoort bijvoorbeeld). Ook bij
40 alle nieuwbouwprojecten worden de platte daken groen.

41 **Een goed bereikbare woonomgeving**

- 42 - Wij willen dat woonwijken het domein zijn van voetgangers en fietsers. Hun veiligheid
43 moet goed geregeld zijn. Dat betekent niet 'autootje pesten' met drempels en
44 bochten, maar woonstraten zo inrichten dat mensen hun auto graag een eindje
45 verderop parkeren omdat de directe omgeving van hun huis daar ruimer en groener
46 van wordt.
- 47 - Wat GroenLinks betreft wordt 'verderop' parkeren goedkoper dan parkeren voor de
48 deur. Een tweede auto kost fors meer, want het doel blijft om onnodig autogebruik in
49 de stad te ontmoedigen.
- 50 - Parkeervoorzieningen komen zoveel mogelijk aan de randen van woonwijken. We
51 willen dat de gemeente bij de periodieke herinrichting en onderhoud van alle
52 bestaande woonstraten onderzoekt of en hoe dit mogelijk is.

53

3. Den Haag bereikbaar en gezond

Wat vindt GroenLinks?

GroenLinks wil Den Haag beter bereikbaar en gezonder maken. Dat betekent dat we meer ruimte wil maken voor alternatieven voor de auto. Meer auto's en asfalt maken Den Haag niet beter bereikbaar en zeker niet gezonder. GroenLinks ziet een hoofdrol voor voetganger, fietser en openbaar vervoer. De binnenstad wordt autovrij, in de wijken komt meer ruimte voor spelen, sporten en ontmoeten. De luchtkwaliteit verbetert, de geluidsoverlast vermindert en de openbare ruimte nodigt weer uit tot bewegen. Het openbaar vervoer is schoon, toegankelijk, betrouwbaar en snel. Voor noodzakelijk autoverkeer blijft de stad goed bereikbaar. Door een combinatie van goede P+R-voorzieningen (ketenmobiliteit) en bundeling op hoofdroutes voorkomen we file. Voor een deelauto zal je nooit verder dan een paar honderd meter hoeven lopen en om oplaadmogelijkheden voor de elektrische auto hoeft niemand zich zorgen te maken.

Trias Mobilia: een volwaardige plaats voor voetganger en fietser

Om een beter bereikbaar en gezonder Den Haag te krijgen moet we een omslag maken in ons denken over verkeer. GroenLinks pleit daarom voor de Trias Mobilia. De Trias Mobilia zegt: zorg eerst voor voetganger en fietser, kijk dan naar ov en denk ten derde aan verantwoord autogebruik. Het is een kompas voor het stadsbestuur en geeft fiets, voetgangers en ov een volwaardige plaats in het denken over verkeer. Zo garandeer je ook aandacht voor gezondheid, ruimte en veiligheid in het verkeersbeleid.

Een voorbeeld: Als een weg of buurt wordt (her)ingericht, wordt eerst de toegankelijkheid en de veiligheid voor fietsers en voetgangers goed geregeld. Daarna wordt het openbaar vervoer ingepast. Tot slot komt de autobereikbaarheid (ontsluiting, P&R, parkeerplaatsen, oplaadpunten) aan bod. Met deze bril op kijkt GroenLinks ook naar het verbeteren van de verkeersveiligheid in wijken en in de buurt van scholen.

Den Haag blijft achter als fietsstad

GroenLinks wil meer Hagenaars op de fiets krijgen. Bijna een derde van de ritten korter dan 7,5 km in Den Haag wordt met de fiets gemaakt. Den Haag bungelt daarmee onderaan de landelijke ranglijst. In Groningen wordt bijvoorbeeld voor de helft van de korte ritten de fiets gepakt. Zo zie je wat mogelijk is als de fiets een volwaardige plek in het beleid krijgt. De voordelen reiken veel verder dan het klimaat en de luchtkwaliteit: de fiets bevordert bewegen, bestrijdt overgewicht, versterkt de interactie tussen mensen, verbetert de verkeersveiligheid en vermindert de verstopping van wegen.

Openbaar vervoer op de goede weg

GroenLinks vindt dat de gemeente zich ten doel moet stellen dat de reizigers in 2014 de bus, tram en RandstadRail een 8 geven. Het Haagse openbaar vervoer is goed op weg. Het aantal ov-reizigers in Den Haag is fors gestegen. RandstadRail krijgt van de gebruikers al een ruime voldoende (7,4), maar de bus blijft te ver achter qua tevredenheid en scoort slechts een 6,4. GroenLinks vindt dat de gemeente zich ten doel moet stellen dat de reizigers in 2014 de bus, tram en RandstadRail een 8 geven.

Autoverkeer blijft de stad verstoppen

Met het Verkeers Circulatie Plan (VCP) heeft Den Haag een goed begin gemaakt om de bereikbaarheid van de binnenstad te verbeteren. We zijn er nog niet. Vanwege de vele parkeermogelijkheden en lage parkeertarieven blijft de binnenstad erg aantrekkelijk voor de auto. Dat is slecht voor het milieu, de gezondheid, de bereikbaarheid en de aantrekkelijkheid van de Haagse binnenstad.

Luchtkwaliteit een serieus gezondheidsprobleem

GroenLinks wil schonere lucht. De fijnstof in de lucht zorgt voor gezondheidsproblemen bij volwassen en kinderen. Kinderen in vervuilde gebieden hebben vaker last van de

1 luchtwegen en van allergieën en ontwikkelen sneller zwakke longen. Mensen die in vervuilde
2 gebieden wonen gaan eerder dood. Den Haag is zo'n vervuild gebied. De afgelopen jaren is
3 de luchtkwaliteit in Den Haag wel verbeterd maar op veel plekken worden de normen nog
4 overschreden. De gemeente Den Haag wil in 2015 aan alle normen – die Europees worden
5 vastgesteld – voldoen. Daarom is het actieplan luchtkwaliteit opgesteld. GroenLinks vindt dat
6 het actieplan de problemen niet goed genoeg en niet snel genoeg aanpakt. Luchtkwaliteit –
7 en dus de gezondheid van de Hagenaren – moet zwaarder wegen in de keuzes die de
8 gemeente maakt.

9 **Verkeerslawaaï vraagt om aandacht**

10 GroenLinks wil een stillere stad. Vooral door de groei van het autoverkeer, neemt de
11 geluidsoverlast toe. Dat zogenaamde omgevingsgeluid kan leiden tot serieuze
12 gezondheidseffecten. Mensen slapen slechter, hebben een verhoogde kans op hoge
13 bloeddruk, hart- en vaatziekten en stressreacties. GroenLinks wil dus meer aandacht voor
14 het bestrijden van geluidsoverlast.

15 **Wat heeft GroenLinks gedaan?**

16 Als Collegepartij heeft GroenLinks de afgelopen periode al veel gedaan om Den Haag
17 bereikbaarder en gezonder te maken.

18 **Beter bereikbaar en gezonder: meer fiets**

19 Dankzij GroenLinks komt er een doorlopende fietsverbinding tussen Ypenburg en Den Haag
20 centrum. Dit zogenaamde 'Trekfietsroute' biedt fietsers een aantrekkelijke fietsroute en een
21 goed alternatief voor de auto: snel, veilig, comfortabel en gezond. Ook werkt de gemeente
22 aan een doorgaande fietsverbinding tussen Rotterdam en Den Haag (van Hofplein tot
23 Hofvijver). Op initiatief van GroenLinks is in oktober 2009 het proefproject 'Uit-je auto'
24 gestart. Bezoekers van evenementen kunnen overstappen van eigen auto op de pendelbus
25 of fiets. De bus of fiets kunnen ze van tevoren regelen. Deze overstapdienst wordt komende
26 zomer aangeboden bij de Koninginnenach, The Hague Jazz, de Landelijke Veteranendag en
27 het Vuurwerkfestival.

28 **Beter bereikbaar en gezonder: beter openbaar vervoer**

29 GroenLinks heeft zich hard gemaakt voor schoner ov, waardoor het busverkeer overschakelt
30 van oude dieselmotoren op het veel schonere aardgas. Het 'Verkeerscirculatieplan' wordt nu
31 uitgevoerd, waarmee veilige fietsroutes ontstaan en de bereikbaarheid van de Haagse
32 binnenstad wordt verbeterd. Tot slot zijn goede resultaten geboekt met betaald parkeren. In
33 wijken waar betaald parkeren is ingevoerd zijn de bewoners tevreden over de verbeterde
34 leefbaarheid op straat. Sinds eind 2008 kunnen autobezitters die hun oude auto wegdoen
35 een slooppremie van € 1.000 krijgen. De slooppremie 'Oude Schicht' is anders dan in de
36 landelijke regeling: ook als je geen nieuwe auto koopt krijg je geld.

37 **Wat gaat GroenLinks doen?**

38 **Fiets, fiets, fiets en voetgangers**

- 39 - GroenLinks geeft de fiets ruim baan. Dat betekent dat de gemeente werk maakt van
40 doorgaande en veilige (van het autoverkeer gescheiden) fietsverbindingen tussen
41 binnenstad en wijken, snel en verbonden met regionale routes.
- 42 - Het betekent ook uitgebreide fietsparkeermogelijkheden bij de NS-stations,
43 RandstadRailhaltes, in de binnenstad (in de huidige autoparkeergarages
44 bijvoorbeeld) en in wijken.
- 45 - Het betekent veel meer aandacht voor fietsende en lopende kinderen en jeugd.
46 Vooral dichtbij de school worden fietsende en lopende scholieren gehinderd door in-
47 en uitparkerende auto's.

1 Voorbeeld: Echt veilig en gezond naar school
2 Met de bril van de Trias Mobilia wordt de veiligheid rond scholen verbeterd. GroenLinks creëert veilige fiets- en
3 looproutes naar de school door het autoverkeer op afstand te houden. Er komt een parkeerverbod bij scholen
4 rondom de begin- en eindtijd. De gemeente maakt samen met elke school een plan voor het verbeteren van de
5 verkeersveiligheid rond de school, met verkeerstechnische maatregelen, fietsonderwijs en afspraken met ouders.
6 De voordelen gaan verder dan de lokale situatie: de gezondheid van ouders en kinderen verbetert en bovendien:
7 een kind dat leert fietsen, leert uitkijken.

8 **Ov: schoon, betaalbaar, snel en toegankelijk**

- 9 - De aanbesteding voor stads –en streekvervoer (in 2012) moet ertoe leiden dat de
10 gemeente een dienstverlener kiest die staat voor een hoge kwaliteit dienstverlening
11 aan de Haagse burgers: betaalbare prijzen, toegankelijke trams en bussen,
12 duurzaamheid en efficiënte bekostiging. Prijs is voor GroenLinks niet het enige
13 criterium. Het betekent ook dat in dezelfde aanbesteding rekening wordt gehouden
14 met een verdubbeling van het openbaar vervoer in Den Haag, grotere en beter
15 toegankelijke trams, toegankelijke bussen en het verbeteren van de dienstverlening.
16 - Om dit allemaal mogelijk te maken zullen er meer RandstadRailvoertuigen moeten
17 komen. Ook zal het sneltramnet verder worden uitgebouwd naar voorsteden en
18 buitenwijken, nieuwbouwingebieden en knooppunten. We willen de ambities in de
19 'Lijnennota Netwerk Randstadrail' van 'Stadsgewest Haaglanden' versneld realiseren.
20 Zo trekken ov-lijnen reizigers aan die nu geen alternatief voor de auto hebben.
21 - GroenLinks wil het reizigers zo makkelijk mogelijk maken. Zo mag de strippenkaart
22 pas worden afgeschaft als de ov-chip echt werkt. GroenLinks wil dat de gemeente
23 onderzoekt hoe je met de ov-chipkaart ook een fiets kan huren, korting op
24 museumbezoek kunt krijgen of 'ov-miles' kunt sparen voor korting op duurzame
25 aankopen (analoog aan Air Miles). We noemen dat het 'Groen-Geile Passie'.
26 GroenLinks vindt dat iedere Ooievaarspashouder gratis openbaar vervoer moet
27 krijgen.
28 - GroenLinks wil het openbaar vervoer verder vergroenen. Bussen maken alleen nog
29 maar gebruik van schone brandstoffen, trams en RandstadRail gaan zo snel mogelijk
30 volledig over op groene stroom. In de concessie-eisen worden scherpe milieu- en
31 energieprestatienormen gesteld conform de best beschikbare technologie.

32 **Luchtkwaliteit en verkeerslawaai: Schonere (vracht)auto's en elektrische** 33 **auto's**

34 Het verbeteren van de situatie voor de voetganger, de fietser en het ov is de ene kant van
35 een bereikbaar en gezonder Den Haag. De andere kant van de medaille is dat het gebruik
36 van de auto beperkt wordt. Dat auto's en vrachtauto's overschakelen op schonere
37 brandstoffen en aandrijftechnieken, zoals aardgas, duurzame biobrandstoffen, waterstof,
38 hybride en elektriciteit. Dat is beter voor het klimaat hier en elders in de wereld en beter voor
39 de gezondheid van Haagse burgers. Mooi meegenomen; we doen ook iets aan onze
40 olieverslaving.

- 41 - GroenLinks ziet Den Haag dan ook graag als aard- en biogasproeftuin van
42 Nederland. De gemeente is al zover dat dieselbussen worden vervangen door
43 schonere aardgasbussen. GroenLinks wil ook dat het gemeentelijk wagenpark
44 overschakelt op aardgas, taxibedrijven worden aangespoord dat voorbeeld te volgen
45 en de gemeente de uitbreiding van het aantal aardgastankstations stimuleert.
46 - Maar aardgas is een tussenoplossing. Het biedt niet de milieuwinst die op langere
47 termijn nodig is. GroenLinks denkt verder vooruit naar nog schonere oplossingen.
48 Daarom neemt de gemeente het initiatief om een regionale biogasketen te
49 ontwikkelen, het aardgas geleidelijk te verduurzamen en de investeringen in de
50 aardgasinfrastructuur en -bussen langer te laten renderen. We stellen steeds
51 strengere eisen aan brandstofverbruik, geluid en vervuilende uitstoot, waardoor de
52 zuinigste en schoonste opties worden gekozen.

- 1 - Op de nog langere termijn – een aantal collegeperiodes vooruit – moet voor
2 stadsbussen een overstap naar waterstof mogelijk zijn. Voor bestel- en
3 personenwagens zien we elektrisch als duurzamere optie. Laat Den Haag profiteren
4 van de ervaring die koploper Arnhem met waterstof opdoet en laat Den Haag leidend
5 zijn als aard- en biogasproeftuin van Nederland. We moeten slim gebruik maken van
6 elkaars ervaringen.
- 7 - GroenLinks wil het gebruik van de elektrische auto stimuleren. Elektrische auto's zijn
8 nu nog erg duur, weinig te koop en de accu's zijn zwaar en onvoldoende geschikt
9 voor lange afstanden. Maar de ontwikkelingen gaan snel. De komende periode moet
10 daarom serieus worden begonnen met het voorbereiden van de stad voor de komst
11 van elektrische auto's. Dat betekent dat de elektrische auto een plaats moet krijgen in
12 het beleid voor parkeren, venstertijden (tijden waarop het toegestaan is om in de
13 binnenstad te laden en te lossen). en milieuzonering. GroenLinks stelt verder voor dat
14 de gemeente met netwerkbedrijven werkt aan oplaadpunten op strategische,
15 openbare locaties. De oplaadinfrastructuur moet dus ook een plek krijgen in het
16 beleid voor ruimtelijke ordening en de duurzaamheidstoets voor bouwprojecten. Met
17 deelautobedrijven en taxicentrales wordt overlegd over omschakeling naar
18 elektrische deelauto's en taxi's. GroenLinks zoekt ook naar mogelijkheden voor de
19 elektrische auto bij nieuwe vervoersdiensten als people movers (automatisch
20 bestuurde voertuigen), stadsdistributie en senioren- en gehandicaptenvervoer. Als
21 het aan GroenLinks ligt wordt een elektrische auto in Den Haag per definitie een auto
22 die rijdt op groene stroom.

23 **Topverbindingen: naar een netwerk van goede P+R-lokaties**

24 Voor mensen die met de auto naar de stad reizen, wil GroenLinks een beter en goedkoper
25 alternatief aanbieden door een netwerk van P+R-faciliteiten. Ervaringen in Utrecht, Nijmegen
26 en Groningen zijn erg succesvol. Gebruikers reizen comfortabeler, goedkoper en sneller
27 naar hun bestemming in de stad.

- 28 - Dat betekent op bestaande knooppunten van ov en snelweg, met ov-/leenfietspunten,
29 oplaadpunten voor de elektrische fiets en auto, goede aansluiting op snelle ov-
30 verbindingen naar het centrum, bedrijvenlocaties en Scheveningen.
- 31 - Het betekent ook dat bestaande parkeerplaatsen die een deel van de week niet
32 gebruikt worden (zoals bij winkelcentra, stations en bedrijven) gebruikt kunnen
33 worden als transferium. Transferia hoeven niet altijd grote, dure nieuwe gebouwen te
34 zijn.
- 35 - De parkeergarage Malieveld wil GroenLinks laten functioneren als 'eindstation' voor
36 het autoverkeer richting de binnenstad. Dat betekent dat de voorzieningen moeten
37 worden verbeterd, dat de garage makkelijker bereikbaar moet zijn en 24 uur per dag
38 open. Parkeren bij transferia wordt veel goedkoper dan in de stad. Tegelijkertijd
39 beginnen we toe te werken naar minder parkeergarages. Met een goed P+R-netwerk
40 heeft de bereikbaarheid hier niet onder te lijden, integendeel. De vrijgekomen ruimte
41 in de binnenstad kan een nieuwe, hoogwaardige bestemming krijgen. Denk aan
42 fietsparkeerplaatsen, broedplaatsen, bedrijfsverzamelgebouw, jongerenwoningen,
43 enz.

44 **Grote auto-infrastructuurprojecten: nee, tenzij...**

45 Een logische invulling van de Trias Mobilia is dat GroenLinks nee zegt tegen grote auto
46 infrastructuurprojecten, tenzij.... Nieuwe wegcapaciteit, zoals het Trekvliettracé, heeft een
47 aanzuigende werking op het autoverkeer. Daarom investeert GroenLinks liever in duurzame
48 alternatieven, zoals het Trekfietstracé en de Trekvliettram via het Trekvliettransferium. Alleen
49 wanneer de belangen van de Haagse burgers, zoals veiligheid, leefbaarheid, natuur en
50 werkgelegenheid in het geding zijn en/of structureel kunnen worden verbeterd en
51 alternatieven zijn onderzocht, wil GroenLinks een uitzondering maken.
52

1 Voorbeeld: Noordwestelijke Hoofdroute / Internationale Ring
2 De Internationale Ring (of Noordwestelijke Hoofdroute) zou zo'n 'tenzijgeval' kunnen zijn. Zowel de verkeer- als
3 de leefbaarheids situatie is er slecht. De gemeente werkt nu aan lokale ingrepen, zoals korte tunnels, om
4 knelpunten aan te pakken. Dat is duur hapsnapwerk. Uitbreiding van asfalt en wegcapaciteit is niet de oplossing.
5 GroenLinks kijkt verder. Wij pleiten voor een integrale oplossing voor het hele traject waarmee de belangen van
6 de bewoners gediend zijn: betere luchtkwaliteit, minder geluidsoverlast en meer veiligheid voor fietser en
7 voetganger, betere bereikbaarheid, minder verkeer door de wijken, rustiger straatbeeld, meer natuur en minder
8 CO₂-emissies. Het verkeer is overwegend bestemmingsverkeer. GroenLinks ziet oplossingen die de
9 bereikbaarheid van de locaties en mobiliteit van de bewoner verbeteren, bijvoorbeeld door goede
10 overstapdiensten op P+R-locaties in combinatie met milieuzonering en betaald parkeren in de wijken. GroenLinks
11 wil de stem van de bewoners zwaar meetellen bij het vinden van oplossingen.

12 **Parkeerbeleid: ruimte voor veilig spelen, sporten en ontmoeten**

13 Ook in de wijken wil GroenLinks meer ruimte voor spelende kinderen, elkaar ontmoeten en
14 groen. We willen minder auto's in het straatbeeld.

- 15 - In combinatie met P+R-voorzieningen, gebundelde parkeervoorziening aan de randen
16 van de wijken, goede fietsverbindingen en goed ov blijven de wijken bereikbaar.
- 17 - GroenLinks is voor betaald parkeren in de hele stad. We willen namelijk toe naar een
18 tariefstelsel volgens het principe "de vervuiler (in dit geval de gebruiker) betaalt".
19 Dat betekent hogere tarieven. Nu betaalt de autobezitter een schijntje van de
20 maatschappelijke kosten (in Nederland gemiddeld € 630 per jaar per parkeerplaats).
- 21 - De tarieven voor bezoekers en tweede auto's worden hoger dan voor de eerste auto.
22 De opbrengsten gaan we inzetten in verbetering van de kwaliteit van de openbare
23 ruimte in de betreffende buurt.
- 24 - Buurtbewoners bepalen zelf waar de parkeeropbrengsten in hun buurt precies voor
25 worden ingezet.
- 26 - Bewoners die hun parkeervergunning inleveren willen we belonen. De deelauto willen
27 we stimuleren door deelautobedrijven goede faciliteiten te verlenen.

28 **Bedrijven en bereikbaarheid**

- 29 - De zone waarbinnen vrachtverkeer niet in de stad mag komen (milieuzone) wordt
30 uitgebreid, net zoals het toezicht op naleving ervan. In de binnenstad worden de
31 normen strenger.
- 32 - Daartegenover staan ruimere venstertijden voor nulmissievoertuigen.
- 33 - Ondernemers die gebundelde distributie willen aanbieden met schone voertuigen
34 komen in aanmerking voor subsidie uit de milieuprojectenpot (duurzame mobiliteit) en
35 een soepele afwikkeling van vergunningverlening.
- 36 - Bij de (her)inrichting van bedrijventerreinen gaat de gemeente uit van het gebruik van
37 schonere brandstoffen. Daar zullen de voorzieningen op geënt zijn.

38 **Verkeersveiligheid**

39 Een consequente toepassing van de Trias Mobilia betekent dat de veiligheid voor kwetsbare
40 weggebruikers verbetert. Het terugdringen van het autogebruik zal al een positief effect
41 hebben. Net zoals de bundeling van autoverkeer.

- 42 - Het fietsonderwijs kan verder gestimuleerd worden door praktijklessen op
43 basisscholen en buurthuizen. Met name – maar niet alleen – in wijken waar veel
44 allochtone gezinnen wonen en in nieuwe wijken als Wateringseveld, Ypenburg en
45 Leidschenveen.
- 46 - Ook voetgangers moeten meer ruimte krijgen in het verkeer. GroenLinks wil dat de
47 gemeente erop let dat de regel 'stoppen voor de zebra' door automobilisten wordt
48 nageleefd, met voorlichting en handhaving.
- 49 - GroenLinks vindt dat het budget voor onderhoud van fietspaden met 40% omhoog
50 moet. Goede fietspaden zijn veiliger fietspaden.
- 51 - Straten in wijken en rondom scholen worden zo ingericht dat auto's niet harder dan
52 30 km/uur kunnen rijden.

53

4. Meedoen: Emancipatie, Burgerschap, Welzijn, Volksgezondheid en Sport

Wat vindt GroenLinks?

GroenLinks staat voor een samenleving waarin iedereen in gelijke mate en in een zo groot mogelijke vrijheid kan meedoen. Daarbij kent elke stad en dorp mensen die een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken om volledig aan de samenleving te kunnen deelnemen, om gezond te zijn en zich gelukkig te voelen.

GroenLinks wil mensen in staat te stellen van hun eigen kracht en hun eigen mogelijkheden gebruik te maken. De gemeente moet geen dingen doen die mensen heel goed zelf kunnen. De gemeente moet wel heel goed kijken welke steuntje in de rug of welke zorg mensen nodig hebben. Daar komt bij dat iedereen anders is en ook graag op een andere wil worden benaderd. GroenLinks snapt dat. Daarom willen we steun en hulp zo dicht mogelijk bij de mensen organiseren; makkelijk toegankelijk, zonder ingewikkelde regels en procedures. We noemen dat de menselijke maat. Het gaat erom dat de gemeente een goed product levert: goede gezondheidszorg, goede verzorging thuis, goede ruimten in de Haagse wijkcentra, goede inburgering etc. Kwaliteit staat voorop. GroenLinks denkt dat je mensen het best bereikt en het best helpt als de zorg dicht bij hun belevingswereld zit. Dat betekent dus kleinschalige zorg in de wijk.

Emancipatie en burgerschap

Volgens de wet heeft iedereen gelijke rechten, maar in de praktijk is er nog te vaak sprake van achterstelling en discriminatie op basis van iemands sekse, seksuele gerichtheid, leeftijd, handicap of etniciteit. Veel mensen zitten vast in religieuze of hechte culturele gemeenschappen. Gemeenschappen die hen, onbedoeld, belemmeren om op hun eigen wijze te participeren in de samenleving. Anderen worden belemmerd door armoede en sociale achterstand. GroenLinks vindt niet dat vrijheid iets is voor de 'happy few'. Daarom zetten wij ons in voor de gelijkwaardigheid van mensen, zodat iedereen de kans krijgt om te emanciperen.

Vooroordelen en discriminatie moeten worden aangepakt. Door de overheid, in bedrijven en organisaties, in wijken en op scholen en vooral door burgers zelf. GroenLinks gaat in discussie met personen of groepen die andere personen of groepen discrimineren. Ook gaan we op zoek naar groepen en individuen die vooruit lopen op dit gebied en binnen hun gemeenschappen een uitgesproken rol vervullen. GroenLinks gaat uit van dialoog maar gaan de confrontatie niet uit de weg. De komende jaren wil GroenLinks extra aandacht besteden aan de emancipatie van jonge moslima's en allochtone homo's.

GroenLinks vindt dat de overheid het emancipatieproces van burgers waar mogelijk moet stimuleren. Wat betreft de nieuwkomers in onze stad is het natuurlijk irreëel te verlangen dat iedere nieuwe Hagenaar onmiddellijk zijn weg weet en zelfredzaam is. Belangrijk is ook dat de nieuwkomers een helder beeld hebben van wat van hem of haar als Haagse burger verlangd wordt. Een inburgeringstraject is niet oneindig. Na verloop van tijd is het klaar. Van de nieuwkomer mag dan een redelijke kennis van de Haagse taal en cultûh worden verwacht, terwijl van zijn omgeving mag worden verwacht dat zij de nieuwe Hagenaar in haar midden opneemt en kansen biedt. Voor GroenLinks betekent burgerschap ook werken aan een stad waar zelfbewuste mensen op een volwassen manier met elkaar omgaan. Geen betutteling, geen discriminatie maar actieve participatie en tolerantie. Het heeft weinig zin de multiculturele samenleving te ontkennen of te bestrijden. Die samenleving is al lang een realiteit. GroenLinks steekt energie in praktische, sociale maatregelen voor iedereen die dat nodig heeft, van welke afkomst dan ook. Dan gaat het om emancipatie, tolerantie, onderwijs, huisvesting en werk.

1 **Volksgezondheid**

2 GroenLinks vindt dat het gezondheidsbeleid van de gemeente zich moet richten op het
3 verkleinen van bestaande achterstanden. De Hagenaar in een arme wijk is gemiddeld
4 minder gezond dan de Hagenees in een rijkere wijk. GroenLinks wil deze achterstanden
5 verminderen door middel van goede voorlichting op scholen, bedrijfsrestaurants,
6 consultatiebureaus en centra voor Jeugd en Gezin. In Den Haag Bereikbaar en Gezond
7 wordt meer verteld over de GroenLinkse plannen om de lucht gezonder te maken en de
8 geluidshinder te verminderen.

9 **Sport**

10 Sporten is leuk en biedt ontspanning voor jong en oud. Sporten heeft ook een aantal andere
11 voordelen. Zo krijgen mensen er meer sociale contacten door, zeker als ze zich als
12 vrijwilliger voor een vereniging inzetten. Sporten is bovendien gezond. Niet iedereen sport of
13 beweegt echter in voldoende mate. Vooral jongeren, ouderen, chronisch zieken, niet-
14 werkenden, mensen met overgewicht en mensen van niet-Nederlandse herkomst bewegen
15 te weinig. GroenLinks wil een sportieve levensstijl bevorderen door iedereen de mogelijkheid
16 te geven om te gaan sporten. Omdat de meeste mensen zelf de weg naar commerciële
17 sportaanbieders of reguliere sportverenigingen kunnen vinden, willen wij vooral de
18 sportdeelname stimuleren van hen die nu nog, om wat voor reden dan ook, aan de kant
19 staan. In alle wijken wordt aan sportverenigingen daarom bijvoorbeeld gevraagd om voor
20 mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking een aangepast sportaanbod te
21 leveren. Ze krijgen daarbij zo nodig hulp van de gemeente. Ook voor senioren komt er een
22 gevarieerd aanbod aan sport- en bewegingsactiviteiten, waarbij wordt ingespeeld op de
23 behoeften binnen deze groep.

24 **Rol van de gemeente**

25 GroenLinks gaat uit van actief burgerschap van iedereen, ongeacht afkomst, sekse en
26 maatschappelijke positie. Eigen initiatief in wijken, van verenigingen, sportclubs,
27 buurtverenigingen, maatschappelijke organisaties moet de volle ruimte krijgen. Samen met
28 deze organisaties kan de gemeente bekijken aan welke ondersteuning behoefte is. Daarbij
29 kan het gaan om de inrichting van de straat, de wijk of sportfaciliteiten, het inrichten van
30 voorzieningen voor ouderen of de dienstverlening van een loket voor een voorziening in het
31 kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

32 ***Wat heeft GroenLinks gedaan?***

33 De afgelopen jaren heeft de gemeente Den Haag veel werk verzet om de groep Hagenaars
34 die niet mee kan doen te helpen. De gemeente werd verantwoordelijk voor de invoering van
35 de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Tienduizenden mensen in Den
36 Haag zijn afhankelijk van zorg aan huis, van het 'eenvoudige' opruimen en schoonmaken tot
37 intensieve persoonlijke verzorging. De uitdaging voor GroenLinks-wethouder Bert van
38 Alphen was om iedereen die dat nodig heeft ook goede huishoudelijke zorg te kunnen
39 bieden. Dat is gelukt. 90% van de Haagse thuiszorg klanten is tevreden over de geleverde
40 zorg. Op een aantal plekken in de stad zijn er, in goed overleg met omwonenden, locaties
41 voor opvang van dak- en thuislozen gekomen.

42
43 Daarnaast heeft de gemeenteraadsfractie voorstellen gedaan om de zorg nog dichter bij de
44 klanten te brengen. Een voorbeeld hiervan is het voorstel voor kleinschalige woonprojecten
45 voor dementerende ouderen, waardoor de band met familie, vrienden en bekenden beter
46 blijft.

47 **Gezondheidszorg**

48 Om de achterstanden in de arme wijken te bestrijden heeft de gemeente Den Haag de
49 eerstelijns gezondheidszorg in arme wijken uitgebreid.

1 **Emancipatie**

2 Er zijn ook Hagenaars die in hun deelname aan de samenleving beperkingen ervaren
3 vanwege hun geaardheid. De maatschappelijke participatie van vrouwen, homo's en
4 lesbiennes laat op sommige terreinen nog te wensen over. Op beide fronten heeft de
5 gemeente veel geïnvesteerd. Zo zijn microkredieten ingezet om vrouwelijk ondernemerschap
6 aan te wakkeren. Op het gebied van homo-emancipatie is onder andere Roze Zaterdag in
7 Den Haag georganiseerd en wordt meer aandacht besteed aan het taboethema
8 homoprostitutie. Kortom, beide onderwerpen staan weer volop op de Haagse agenda, maar
9 er is nog een lange weg te gaan.

10
11 Hetzelfde kun je zeggen over de emancipatie van nieuwkomers in onze stad. Tegenwoordig
12 heet dat ook wel inburgering. Het huidige college geeft dit vorm met het begrip 'burgerschap'.
13 Deze aanpak werpt op dit moment vruchten af.

14 **Wat gaat GroenLinks doen?**

15 **Welzijn**

16 Het welzijnsbeleid richt zich op de groep burgers die zonder hulp achterop zou raken.
17 GroenLinks vindt twee uitgangspunten heel belangrijk in het welzijnsbeleid:

- 18 - De groep waar het beleid zich op richt moet in een vroeg stadium bij de
19 beleidsontwikkeling worden betrokken. Hun belangen zijn nu nog te vaak
20 ondergesneeuwd onder een grote hoeveelheid goede bedoelingen van anderen.
21 Bijvoorbeeld cliëntenorganisaties kunnen daarin een belangrijke rol spelen.
- 22 - Verder vindt GroenLinks dat de gemeente zorgvuldig en sociaal moet kijken wie recht
23 hebben op zorg. Daar hoort altijd bij dat een gespecialiseerde hulpverlener op bezoek
24 gaat bij degene die vanwege ouderdom, handicap of ziekte hulp aanvraagt. Mensen
25 met een blijvende handicap moeten vrijgesteld blijven van periodieke herindicatie.

26 **Welzijn: Vervoer op maat**

27 Het vervoer voor ouderen en gehandicapten moet op hetzelfde hoge niveau blijven.

- 28 - Daarbij kan het om allerlei mogelijkheden voor vervoer op maat gaan: door de
29 gemeente geregeld vervoer met de taxibus tot een individuele voorziening als een
30 snorfiets.

31

32 Voorbeeld: vervoer op maat
33 Een goed voorbeeld van vervoer dat precies past bij de doelgroep zijn de, na een initiatief van de GroenLinks-
34 fractie, gratis verstrekte strippenkaarten voor patiënten van instellingen aan de rand van de stad.

35

- 36 - Voor degene die slecht ter been zijn is de toegankelijkheid van gebouwen cruciaal.
37 Daarmee staat of valt tenslotte de mogelijkheid volledig en onafhankelijk te
38 participeren in bijvoorbeeld onderwijs, uitgaansleven en politiek. Gemeentelijke
39 gebouwen zijn al vaak goed bereikbaar. Voor bijvoorbeeld winkels kan een
40 subsidiebeleid een positieve impuls geven.

41 **Welzijn: Ouderen**

42 GroenLinks ziet dat ouderen veel actiever zijn dan enkele generaties geleden. Verenigingen
43 en sportclubs maken dankbaar gebruik van hun tijd en energie. Het gegeven dat ouderen
44 langer actief willen blijven, betekent ook dat zorg daarop moet worden ingericht.

- 45 - Het betekent dus meer individuele zorg, zoals het gebruik van het Persoonsgebonden
46 budget (PGB). Het PGB stelt mensen in staat zelf zorg te kiezen en is niet meer weg
47 te denken uit het aanbod. GroenLinks is voorstander van behoud van deze
48 keuzemogelijkheid.

- 1 - Toch verdient zorg in natura vaak de voorkeur, omdat een PGB ook een
2 arbeidsintensieve administratie met zich mee brengt die niet iedereen meer aan kan.

3 **Welzijn: Dak- en thuislozen**

4 Welzijnsbeleid gaat ook over de dak- en thuislozen. Er zijn nog steeds te veel Haagse
5 inwoners die vanwege financiële omstandigheden, psychische problemen of na
6 gevangenschap op straat zijn terechtgekomen. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid
7 ervoor te zorgen dat dak- en thuislozen en zwerfjongeren een helpende hand kunnen vinden
8 en ze geholpen worden weer op eigen benen kunnen staan. Bijna altijd vraagt terugkeer in
9 de maatschappij om een stevige inzet van zowel de dakloze als zijn hulpverlener. Voor
10 GroenLinks is het afschrijven van mensen immers geen optie.

- 11 - Een goede en toegankelijke schuldhulpverlening kan helpen om het aantal mensen
12 zonder dak boven hun hoofd terug te dringen. Als mensen in de financiële problemen
13 dreigen terecht te komen, is het belangrijk dat ze snel de weg weten te vinden naar
14 de schuldhulpverlening. Dat vraagt om goede voorlichting over de mogelijkheden van
15 schuldhulpverlening en om een gemeente die makkelijk benaderbaar is in dit soort
16 situaties.
- 17 - Bijzondere aandacht vragen de jongeren met een stevige studieschuld. De
18 aanwezigheid van een dergelijke schuld als blokkade voor verdere ontwikkeling moet
19 adequaat worden bestreden.

20
21 Daarnaast is de gemeente recent nog geconfronteerd met bezuinigingen op de Algemene
22 Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Activiteiten voor verschillende groepen die tot en met
23 2008 nog uit de AWBZ werden gefinancierd, zoals ondersteunende begeleiding (bijvoorbeeld
24 dagbesteding of administratieve ondersteuning) voor mensen met een handicap zijn naar de
25 gemeente overgeheveld. GroenLinks wil zich uitdrukkelijk voor deze mensen inzetten.

26 **Welzijn: Mantelzorg**

27 Familieleden en burens spelen een onmisbare rol bij de zorg voor gehandicapten en
28 (langdurig) zieken spelen. Deze vrijwilligers verdienen alle steun die de gemeente kan
29 bieden.

- 30 - GroenLinks wil een tijdelijke vrijstelling van sollicitatieplicht voor mantelzorgers met
31 een uitkering.
- 32 - De gemeente kan de zogenaamde respijtzorg (tijdelijke overname van de zorgtaken
33 om de mantelzorger te ontlasten) aanbieden.

34 **Gezondheid**

- 35 - Voorlichting is belangrijk. Daaruit kunnen prikkels voortkomen die leiden tot een
36 gezondere levensstijl. Voorbeelden van voorlichting zijn een campagne over gezonde
37 voeding op scholen en in bedrijfsrestaurants ter voorkoming van obesitas en
38 realistische informatie over de gevaren van drank en drugs.

39
40 Verslavingsbeleid is onderdeel van de gemeentelijke gezondheidszorg. Wij horen wel eens
41 stoere taal over het oplossen van de problemen van en door verslaving. Wij denken dat die
42 stoere taal niet werkt. De verslaafden in de stad zullen niet na een paar politieke one-liners
43 het veld ruimen en weer een constructieve rol in de maatschappij oppakken. Repressie is
44 hier niet de oplossing.

- 45 - Daarom wil GroenLinks dat de gemeente doorgaat met de medische verstrekking van
46 heroïne. We vinden ook dat continuering van het beleid ten aanzien van
47 gebruikersruimten (met ook aandacht voor alcoholverslaafden) daarbij hoort. De
48 verslaafden hebben daarnaast behoefte aan een vorm van begeleid wonen en aan
49 dagbesteding. Daarin wordt op dit moment voorzien.

1 **Emancipatie en burgerschap**

2 Het prostitutiebeleid is een bijzonder onderdeel van het emancipatiebeleid. De tippelzone is
3 in Den Haag inmiddels, net als in veel andere steden, gesloten. De problemen zijn daardoor
4 misschien minder zichtbaar, maar niet minder aanwezig. Geweld, dwang, verslaving en
5 seksueel overdraagbare aandoeningen zijn blijven bestaan. Volgens GroenLinks is een
6 verbod op prostitutie geen oplossing. We kunnen de problemen alleen bestrijden als de
7 prostituees zichtbaar blijven in de stad en zo nodig hun weg naar hulp kunnen vinden.

- 8 - GroenLinks wil dat de gemeente stimuleert dat er in Den Haag een vakbond voor en
9 van prostitué(e)s komt. Wij pleiten ook voor een coöperatie die de dames en heren
10 ontsteunt bij hun zelfstandige bedrijfsvoering. Zo'n coöperatie kan helpen bij de
11 aanvraag van vergunningen en het overleg met de omwonenden, de gemeente en
12 andere organisaties.

13
14 In het kader van de emancipatie van de nieuwe Hagenaar ligt er voor de overheid de
15 belangrijke verantwoordelijkheid om taalles, leer-/werktrajecten of andersoortige opleidingen
16 op het goede niveau aan te bieden.

- 17 - De combinatie van taalles en onderwijs en meedoen in de samenleving via werk,
18 school-, buurt- of verenigingswerk is een goede formule. Drempels die het moeilijk
19 maken om mee te doen - gebrek aan kinderopvang, geen passende opleidingen, te
20 weinig aanbod van participatieplekken - moeten worden weggenomen.

21 **Emancipatie: arbeidsgehandicapten**

22 GroenLinks vindt dat de gemeente bedrijven meer kan stimuleren om mensen met een
23 arbeidshandicap in dienst te nemen.

- 24 - Als de gemeente zelf iets aanbesteedt maakt ze afspraken met de werkgever om
25 uitkeringsgerechtigden en arbeidsgehandicapten aan te nemen. Uiteraard is dit ook
26 het eigen gemeentelijk personeelsbeleid bij het reguliere aannamebeleid en bij
27 gemeentelijke stages.

28 **Sport**

29 Sporten is gezond en sport is leuk.

- 30 - GroenLinks wil daarom ook grote sportevenementen binnen halen. Het laten ontstaan
31 van een multifunctionele topsporthal kan een belangrijke bijdrage leveren aan het
32 verbeteren van de topsportuitstraling van Den Haag.
- 33 - Voor de amateurs geldt onverkort de noodzaak van verbetering en onderhoud van de
34 reeds aanwezige sportaccommodaties, met aandacht voor de voorzieningen op
35 wijkniveau. Wij willen dat er meer openbare speel- en sportruimte komt voor
36 jongeren. Dit soort plannen moeten deel uitmaken van elk groot en middelgroot
37 (nieuw)bouwproject. Iedereen - jongeren, ouderen en mensen met een
38 functiebeperking - moet in staat zijn deel te nemen aan sportactiviteiten en het
39 verenigingsleven.
- 40 - Als het aan GroenLinks ligt komt er een Haags openluchtwembad.

41

1 **5. De jeugd deugt: Onderwijs en jeugd**

2 ***Wat vindt GroenLinks?***

3 GroenLinks vindt dat in het onderwijs- en jeugdbeleid het individuele kind centraal moet
4 staan. Het doel is de individuele talenten, kansen en mogelijkheden van kinderen te
5 ontwikkelen. GroenLinks wil kinderen alle ruimte geven, ze serieus nemen en steun bieden.
6 Ons uitgangspunt is dat de jeugd deugt.

7 **Onderwijs helpt het individuele talent**

8 Goed onderwijs helpt kinderen om hun individuele talenten te ontwikkelen. Tegelijkertijd leert
9 het kinderen dat de wereld groter is dan je eigen familie of je eigen straat. GroenLinks ziet
10 onderwijs als een kansenmachine. Onderwijs helpt om je eigen kansen te leren zien en te
11 leren ontwikkelen. Bij de een liggen die kansen in werken met je hoofd, bij de ander in
12 werken met je handen. Een ander kind leert vooral goed in een groep. Goed onderwijs helpt
13 kinderen te ontdekken hoe ze zelf het best kunnen leren. Wij zien daarbij geen goed of
14 slecht, geen hoger of lager. Een mbo-opleiding is niet minder dan een hbo-opleiding, hij is
15 gewoon anders.

16 **Leerlingenparticipatie**

17 Jong geleerd oud gedaan. Als we onze kinderen willen zien opgroeien tot burgers die het
18 belangrijk vinden hun rol te spelen in onze democratie, moeten we er vroeg mee beginnen.
19 Leerlingenparticipatie kan verschillende vormen krijgen: van leerlingenraden tot coaching
20 door medescholieren, mentorschap of student 'mediators'. Het belangrijkste is dat leerlingen
21 het idee hebben dat ze op school gewaardeerd worden en serieus naar hun ideeën en
22 voorstellen wordt geluisterd. Leerlingen die dat gevoel hebben laten betere schoolprestaties
23 zien. Bij het spel van de democratie hoort ook dat je leert jezelf (verbaal) te uiten, fouten
24 (mag) maken, leert kritiek te geven en leert kritiek te ontvangen.

25 **Extra steuntje in de rug**

26 De meeste leerlingen leggen het traject van basisschool, voortgezet onderwijs en een
27 vervolgopleiding zonder al te grote moeilijkheden af. Voor die groep moet de overheid blijven
28 investeren in kwalitatief goed, uitdagend en gevarieerd onderwijs. Voor een kleinere groep
29 leerlingen verloopt school moeizamer. GroenLinks wil ook deze leerlingen binnenboord
30 houden. Het kan gaan om leerlingen met specifieke leerproblemen – bijvoorbeeld een
31 taalachterstand – die extra aandacht nodig hebben, kinderen met een lastige thuissituatie dat
32 tot leerproblemen kan leiden, maar ook kinderen/leerlingen die om uiteenlopende redenen
33 op het voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs voortijdig de school (dreigen) te verlaten.
34 Voor deze kinderen is een extra inspanning nodig, op school en vaak ook thuis en in de wijk.

35
36 GroenLinks staat daarbij voor het ideaal dat kinderen naar een school in de eigen wijk gaan.
37 GroenLinks wil dat de gemeente met scholen afspraken maakt over het bevorderen van
38 integratie en het voorkomen van segregatie. Het doel is dat kansrijke en kansarmere
39 kinderen, zwart en wit, rijk en arm samen naar school gaan. Deze afspraken worden
40 vastgelegd in de Lokale Educatieve agenda.

41 **Jeugdbeleid in de wijk en in de school**

42 De afgelopen periode is bestuurlijk veel aandacht geweest voor de jeugd. Voor het eerst was
43 er een coördinerend wethouder Jeugd. Dat heeft goed gewerkt. Voor de toekomst wil
44 GroenLinks dat de gemeente meer doet om 'Centra voor Jeugd en Gezin' in te stellen.
45 GroenLinks pleit voor een goede koppeling tussen het jeugdwerk in de straat en in de wijk en
46 de Centra voor Jeugd en Gezin. Daar zitten de professionals die weten wat er speelt op
47 straat. GroenLinks heeft veel waardering voor de professionals in de kinderopvang, het

1 onderwijs en de jeugdzorg. Samen met kinderen, ouders en professionals moet de
2 gemeente komen tot een samenhangend beleid. GroenLinks vindt het belangrijk dat
3 ondersteuning van onderwijs, kinderen en ouders zo dicht mogelijk in de wijk en rondom
4 scholen wordt georganiseerd.

5 **Sport, spel en ontspanning**

6 GroenLinks snapt dat opgroeien meer is dan onderwijs. Natuurlijk is het ook belangrijk dat
7 kinderen en jeugd voldoende kunnen spelen en ontspannen. GroenLinks vindt dat de
8 gemeente verantwoordelijk is voor goede en voldoende speelplekken, buurthuizen,
9 sportvoorzieningen en uitgaansgelegenheden.

10 **Groene en (verkeers)veilige school**

11 Naast goed onderwijs wil GroenLinks investeren in 'groene en veilige scholen', ook in wijken
12 waar parken, duinen en zee relatief ver weg liggen.

13 **Onderwijsinfrastructuur**

14 GroenLinks vindt dat de gemeente mede verantwoordelijk is voor een goed en gevarieerd
15 onderwijsaanbod in Den Haag. Dat geldt voor het basis-, middelbaar en voortgezet
16 onderwijs. Uiteindelijk gaan de meeste kinderen naar vervolgonderwijs op mbo-, hbo-, of
17 universitair niveau en komen terecht op de arbeidsmarkt. In Den Haag moeten we daarom
18 ons vervolgonderwijs koesteren: het Mondriaan College (mbo) en de Haagse Hogeschool
19 zijn van groot belang, ook om Den Haag als woon- en werkstad aantrekkelijk te maken en te
20 houden. GroenLinks vindt ook dat de gemeente mede verantwoordelijk is voor een goede de
21 ondersteunings- en begeleidingsstructuur voor basis- en middelbaar onderwijs.

22 ***Wat heeft GroenLinks gedaan?***

23 GroenLinks heeft in 2006 het college van B&W opgeroepen een jaarlijkse prijs voor de
24 'Haagse leraar van het jaar' in te stellen. Het college heeft dat overgenomen. De prijs wordt
25 uitgereikt op Wereldleerkrachtendag (5 oktober) en geldt voor zowel het basis- als het
26 voortgezet onderwijs. De prijs onderstreept nog eens het maatschappelijk belang van goed
27 onderwijs en biedt uiteraard de mogelijkheid om extra aandacht te besteden aan de grote
28 (maatschappelijke) inzet van leraren.

29 **Jeugdbeleid in de wijk en in de school**

30 Mede door inzet van GroenLinks was er in de afgelopen collegeperiode ruim aandacht voor
31 de jeugd. De coördinerend wethouder 'Jeugd' heeft gezorgd voor meer eenheid in beleid,
32 bijvoorbeeld door een actieprogramma jeugd. De gemeente heeft op het gebied van
33 jeugdbeleid de afgelopen periode veel gerealiseerd. Zo worden bijvoorbeeld door de
34 gemeente zelf jaarlijks 300 stage- en leerwerkplekken aangeboden en bestaat daarvoor ook
35 aandacht bij gemeentelijke aanbestedingen.

36 **Onderwijs helpt het individuele talent en geeft een extra steuntje in de rug: 37 de Brede Buurtschool**

38 Een wijkgerichte aanpak van onderwijskansen begint al op jonge leeftijd (0-4). De sleutel
39 voor succes ligt in een goede samenwerking tussen scholen, kinderopvang, culturele- en
40 sportclubs, welzijnsinstellingen en gezondheidszorg. In Den Haag krijgt die samenwerking
41 vorm in de 'Brede Buurtschool'. GroenLinks heeft zich in het college van B&W en in de
42 gemeenteraad hard gemaakt voor de ontwikkeling van scholen tot een Brede Buurtschool.
43 GroenLinks vindt de Brede Buurtschool belangrijk omdat wij denken dat alle kinderen baat
44 hebben bij zo'n school. Voor veel Haagse scholen betekent de Brede Buurtschool vooral een
45 uitbreiding met tussenschoolse en naschoolse opvang. Andere scholen kennen een breder

1 aanbod, variërend van sport en spel tot extra ondersteuning om de onderwijskansen te
2 vergroten.

3 **Sport, spel en ontspanning**

4 GroenLinks heeft zich in de afgelopen collegeperiode ook ingezet voor het behoud van
5 speelplekken en de ontwikkeling van nieuwe speelplaatsen. Mede door deze inzet wordt in
6 afzonderlijke bestemmingsplannen steeds meer aandacht besteedt aan speelruimte en
7 worden hier ook de benodigde middelen voor uitgetrokken. In 2009 werd er voor 1,5 miljoen
8 aan nieuwe speelplekken gecreëerd en werd € 950.000,- beschikbaar gesteld om oude
9 speelvoorzieningen te vervangen.

10 **Wat gaat GroenLinks doen?**

11 GroenLinks wil samen met de Haagse scholen komen tot een Haagse Educatieve Agenda
12 voor 2010-2014. GroenLinks ziet de volgende prioriteiten:

13 **Extra steuntje in de rug: Wijkgerichte aanpak van onderwijskansen**

14 GroenLinks investeert in gelijke onderwijskansen voor alle kinderen. De brede buurtschool is
15 daar een goed middel voor en zijn in alle wijken een aanwinst.

- 16 - GroenLinks wil eerst brede basisscholen in de 'krachtwijken' versterken; die wijken
17 waar taal-, onderwijs- en sociaal economische achterstanden samen komen. Die
18 achterstanden werken door in de ontwikkeling en leeransen van kinderen. Op deze
19 brede basisscholen wordt de schooltijd verlengd om achterstanden aan te pakken.
20 Ook vindt een combinatie plaats van kinderopvang en voor- (bijvoorbeeld
21 peuterspeelzaal) en vroegschoolse (groep1 en 2) educatie, eventueel ook
22 gecombineerd met jeugdzorg en maatschappelijk welzijnswerk. In Den Haag zijn er
23 een tiental scholen die op basis van de laagste leeransen extra geld krijgen. Gezien
24 het aantal scholen met kinderen met lage leeransen zouden dat er meer moeten
25 zijn.
- 26 - GroenLinks wil ook meer geld steken in de brede buurtscholen in andere wijken. Ook
27 op deze scholen hebben kinderen baat bij een breed en gevarieerd aanbod van
28 sport, cultuur, muziek, en taal -en onderwijssteuning.
- 29 - GroenLinks wil stimuleren dat kinderen in de eigen wijk naar school gaan. Wij vinden
30 dat scholen en gemeente een taak hebben om ouders actieve en goede voorlichting
31 te geven over de kwaliteit van het onderwijs, type school, type onderwijs, over
32 taalprogramma's, sport, muziek enzovoort.
- 33 - De bestaande ondersteuning van ouderinitiatieven moet worden uitgebreid. Uit
34 onderzoek blijkt dat kinderen beter leren als de ouders betrokken zijn bij school.

35 **Onderwijs helpt het individuele talent: Gevarieerd onderwijs**

36 Middelbare scholen en voortgezet onderwijs doen veel om een gevarieerd onderwijs aan te
37 bieden en om alle kinderen de mogelijkheid te geven al hun talenten te ontwikkelen.

38 Daarmee worden kinderen extra gestimuleerd.

- 39 - GroenLinks wil deze initiatieven verder stimuleren. Door de samenwerking tussen
40 scholen, beroepsonderwijs en bedrijfsleven te stimuleren; door scholen te stimuleren
41 sport, kunst, theater en heel veel andere plannen te ontwikkelen; door bedrijfsleven,
42 maatschappelijke instellingen en organisaties te stimuleren na te denken over wat zij
43 kunnen bijdragen aan beter onderwijs.
- 44 - Tegelijkertijd vindt GroenLinks dat de gemeente een stevige ambitie mag hebben als
45 het gaat om het tegengaan van vroegtijdige schooluitval. Ook in Den Haag is
46 voortijdig schoolverlaten de belangrijkste reden dat kinderen geen overstap maken
47 naar vervolgonderwijs op mbo, hbo of universitair niveau. Zo gaat veel talent
48 verloren. De voorstellen die GroenLinks doet voor de brede buurtschool en Lokale
49 Educatieve agenda zorgen op termijn voor een daling van voortijdige schoolverlaters.

1 In de tussentijd kunnen we niet stilzitten. GroenLinks pleit voor een stevige Haagse
2 ambitie met vrijmaking van dito eigen budget: een extra percentage waarmee
3 voortijdig schoolverlaten wordt teruggedrongen, bovenop al bestaande
4 prestatieafspraken tussen de gemeente en de landelijke overheid. De huidige
5 afspraken mikken op 20% minder vroegtijdige schoolverlaters. GroenLinks wil dit
6 percentage ophogen tot 30%. De gemeente kan daarbij gebruik maken van de
7 mogelijkheden die de leerplicht en de Wet investeren in jongeren bieden.

8 **Groene en (verkeers)veilige scholen**

9 Scholen moeten goed en veilig bereikbaar zijn per fiets en een veilige speelomgeving
10 bieden. Door de week worden auto's geweerd uit straten waar scholen gevestigd zijn. Fiets
11 en voetgangersroutes naar school worden gescheiden van het andere verkeer (zie ook
12 *Veilige en gezonde school in Den Haag Bereikbaar en Gezond*). Het onderhouds- en
13 investeringsprogramma voor onderwijsinstellingen – waar de gemeente verantwoordelijk
14 voor is – geeft alle mogelijkheden te investeren in groene scholen. Het binnen- en
15 buitenmilieu (zonnepanelen, groene daken) van scholen wordt ingrijpend verbeterd. De
16 investeringen voor dit alles leveren veilige en groene banen op. Goed voor kinderen, goed
17 voor het milieu, goed voor de economie.

18 **Onderwijsinfrastructuur**

19 GroenLinks wil de Haagse onderwijsinfrastructuur verder verbeteren.

- 20 - Er zijn veel organisaties die scholen (bo, vo en mbo/hbo) ondersteunen en
21 begeleiden op allerlei terreinen. Dat varieert van extra zorg (zorgadviesteams) tot het
22 bestrijden van taalachterstanden en van het stimuleren van cultuur op scholen tot
23 professionalisering van leerkrachten en docenten. GroenLinks wil dat scholen,
24 ondersteunde organisaties en gemeente samen kijken bij welke zaken de
25 ondersteuning het hardst nodig is en het best werkt. Ook organisaties buiten de
26 'normale kring' van onderwijsorganisaties kunnen daarbij worden betrokken. Denk
27 aan samenwerking met migrantenorganisaties om mogelijkheden voor ondersteuning
28 van allochtone kinderen te verbeteren.
- 29 - Relatief veel jongeren stranden bij de overgang van vmbo naar mbo. Vaak blijken
30 jongeren niet te weten wat ze (later) willen of wat ze kunnen. Binnen het mbo zijn
31 zogenaamde reboundprojecten opgezet om leerlingen de kans te geven hun
32 opleiding af te ronden. Dat is mooi. GroenLinks wil ook jongeren die school al hebben
33 verlaten, de mogelijkheid geven om in te stromen in reboundprojecten. Zo nodig moet
34 de gemeente (organisatorisch) steunen.
- 35 - 20% van de leraren in het voortgezet onderwijs in Den Haag staat onbevoegd voor de
36 klas. Door het aanbieden van een lerarenopleiding kan dit percentage sterk
37 teruggebracht worden en kan het lerarentekort ingeperkt worden. GroenLinks pleit –
38 zoals in de afgelopen periode ook is gedaan - voor een versterking van de Haagse
39 onderwijsinfrastructuur, met een eigen Haagsche lerarenopleiding. Een tussenoptie
40 kan zijn dat, in samenwerking met bestaande pabo-opleidingen, de tweedegraads
41 lerarenopleidingen in Amsterdam wordt gevraagd een Haagsche vestiging te openen.
- 42 - Een andere logische stap in de verdere verbetering van de Haagse
43 onderwijsinfrastructuur is de oprichting van een Haagse universiteit. GroenLinks stelt
44 voor om, in samenwerking met ondermeer de Haagse Hogeschool en the Institute for
45 Social Studies een universiteit op te zetten die aansluit bij het profiel van Den Haag;
46 een internationale stad van vrede en veiligheid, met een internationaal diplomatiek en
47 juridisch profiel (ambassades, internationaal strafhof, instituut Clingendael, Europol)
48 en veel internationale en ontwikkelingsorganisaties. In 2014 moeten de eerste
49 reguliere dagstudenten aan de Haagse universiteit kunnen beginnen. GroenLinks
50 pleit daarbij voor een publieke opleiding die goed toegankelijk is voor alle studenten.

1 **Jeugdbeleid in de wijk en in de school: Centra voor Jeugd en Gezin**

2 GroenLinks pleit ervoor dat elke wijk een 'Centrum Jeugd en Gezin' krijgt. In zo'n centrum
3 werken het consultatiebureau, de jeugdzorg, de opvoedingsondersteuning en schoolarts
4 samen. GroenLinks wil dat ook scholen en (jeugd)welzijnswerk betrokken worden bij de
5 centra. Zo kan de samenhang tussen vormen van steun en zorg voor kinderen, ouders en
6 scholen worden verbeterd. Professionals uit onderwijs, jeugdzorg en gezondheidszorg
7 hebben makkelijk contact en toegang tot elkaar.

8

6. Inspireren en vernieuwen: kunst en cultuur

Wat vindt GroenLinks?

GroenLinks ziet cultuur als een essentieel onderdeel van een mooi en bruisend leven. Den Haag heeft op dat gebied veel te bieden. Wie de agenda van NL70 bekijkt, ziet dat er op een gewone vrijdag zo'n 30 speciale evenementen, voorstellingen en feesten verschijnen. En dat is maar een selectie. De laatste UITmarkt bruste van de energie en liet de Haagse burgers zien dat er op het gebied van kunst en cultuur ontzettend veel mogelijkheden zijn. Op elke hoek van de straat, in iedere wijk biedt de stad mogelijkheden voor culturele activiteiten. GroenLinks wil deze diversiteit behouden én waar mogelijk verder uitbreiden en stimuleren.

Voor GroenLinks is cultuur niet alleen een vorm van zelfexpressie, persoonlijke ontwikkeling, inspiratie en vernieuwing. Cultuur is ook een middel dat mensen kan verbinden. Onderzoek uit 2007 laat zien dat de Haagse (jongeren) straatcultuur makkelijk toegankelijk is en gemengd. Aan de andere kant is het bezoek aan grote cultuurinstellingen en de creatieve broedplaatsen vooral weggelegd voor de witte hoogopgeleiden. GroenLinks wil die twee culturen met elkaar in contact brengen.

Voorbeeld: Jongeren en grote cultuurinstellingen
Jongeren creëren vaak hun eigen spannende vormen van cultuur die in elke generatie weer anders zijn. GroenLinks wil jongeren en grote cultuurinstellingen met elkaar in contact brengen. Door in de culturele centra in de wijken muzieklessen, toneellessen, kunstactiviteiten enzovoort aan te bieden en doordat scholieren Haagse musea en galerieën bezoeken. De bestaande activiteiten op en door scholen hebben ervoor gezorgd dat circa 90% van de Haagse jongeren ieder jaar een culturele activiteit bezoekt. Culturele groepen zoeken en krijgen ook steeds meer toegang tot scholen. Zulke initiatieven wil GroenLinks stimuleren en ondersteunen. Daarnaast wil GroenLinks de jeugdcultuur verder stimuleren. De jeugdcultuur is belangrijk voor het zelfbeeld van jongeren, communicatie met elkaar en de samenleving.

Cultuursubsidies en de gemeente

Culturele organisaties ontwikkelen zich veelal eigenstandig en juist daar komt de creativiteit vandaan. Daar hoeft (en moet) de (lokale) overheid eigenlijk niet bij in te grijpen. GroenLinks vindt dat de overheid culturele organisaties en initiatieven zo goed mogelijk moet ondersteunen en zoveel mogelijke ruimte moet geven voor eigen initiatief en creativiteit vanuit de stad. Subsidieregelingen behoren helder te zijn. De gemeente hoort snel besluiten over subsidies en organisaties moeten snel kunnen zien of ze voor subsidie in aanmerking komen of niet. GroenLinks wil dat het subsidiestelsel zo in elkaar zitten dat 'gevestigde' instellingen en nieuwe, innovatieve en startende organisaties een kans krijgen om deel te nemen aan het Haagse culturele leven.

Diversiteit in kunst en cultuur

Steeds meer kunstenaars, muzikanten en cultuurliefhebbers zien Den Haag als een aantrekkelijke stad om zich te vestigen en initiatieven te ontplooien. GroenLinks wil die levendigheid behouden en stimuleren. Den Haag heeft grote gevestigde instellingen, kleinere initiatieven en informele kunst en cultuuractiviteiten. Voor GroenLinks zijn ze alle drie belangrijk. Ze vullen elkaar aan en zorgen voor een divers aanbod op het gebied van kunst en cultuur. De gemeente heeft een taak om dat diverse aanbod te blijven stimuleren. De gemeente kan ook de samenwerking tussen de verschillende initiatieven en activiteiten stimuleren. In Rotterdam en Amsterdam gebeurt dat in zogenaamde 'Cultuurraden'.

Culturele Hoofdstad en Spuiplein

GroenLinks ziet graag dat Den Haag in 2018 'Culturele Hoofdstad van Europa' wordt. Het onderstreept de culturele en kunstzinnige diversiteit van de stad. Het biedt kansen voor interessante nieuwe activiteiten, projecten en initiatieven. Om Den Haag als culturele hoofdstad tot een succes te maken doet de gemeente er verstandig aan goed te luisteren

1 naar wensen en ideeën van kunst- en cultuurinstellingen. Den Haag Culturele Hoofdstad
2 moet een feestje worden voor de hele stad.

3
4 Natuurlijk maakt het project nieuwe ontwikkelingen mogelijk op het gebied van ruimtelijke
5 ordening, lokale economie en internationalisering. GroenLinks pleit ervoor om de nieuwe
6 plannen in directe samenspraak met de stad in te vullen.

7 ***Wat heeft GroenLinks gedaan?***

8 In de periode 2006-2010 heeft GroenLinks op het terrein van kunst, cultuur en evenementen
9 onder andere de volgende resultaten geboekt:

10 **Cultuursubsidies en de gemeente: kunstenplan**

11 In de aanloop naar het Kunstenplan 2009-2012 heeft de gemeenteraadsfractie intensief
12 contact gehad met een groot aantal culturele instellingen. Bij de vaststelling van het
13 Kunstenplan heeft GroenLinks onder andere gezorgd voor een steviger positie van de
14 'nieuwe initiatieven'. TAG kreeg daardoor een vaste plek in het Kunstenplan, en andere
15 initiatieven als Villa Nuts, Galerie West en Centrum 1646 meer zekerheid in financiële
16 ondersteuning.

17 **Diversiteit in kunst en cultuur: kunstenplan**

18 Voor de popsector was in het collegeprogramma al afgesproken dat er meer geld zou
19 komen. Daar bovenop heeft GroenLinks voorgesteld om een apart – bescheiden – fonds in
20 te stellen voor Haagse popmuzikanten die hun vleugels willen uitslaan. Het fonds is een
21 groot succes: in het eerste jaar hebben zo'n 45 bands een aanvraag gedaan en daarmee de
22 mogelijkheid gekregen om in het buitenland op aansprekende festivals op te treden.

23 **Diversiteit in kunst en cultuur: stadsdichter, cultuur in de wijk en 24 atelierbeleid**

25 GroenLinks heeft het initiatief genomen om een stadsdichter in het leven te roepen. Na twee
26 jaar op een uitstekende, laagdrempelige manier te hebben gefunctioneerd wordt bekeken in
27 welke vorm dit initiatief wordt voortgezet.

28
29 Onderdeel van het collegeprogramma was ook het openen van maar liefst vier cultuurankers
30 in de wijken Laak, Escamp, Schilderswijk en Regentes. Deze vier ankers gaan elk op hun
31 eigen manier invulling geven aan het begrip 'wijkcultuur', waarbij vaak de samenwerking
32 wordt gezocht en gevonden met andere culturele instellingen in Den Haag en actieve
33 wijkbewoners.

34
35 Ook het atelierbeleid is ook onder de loep genomen. Eén van de resultaten hiervan is dat er
36 een aparte stichting komt die bemiddelt en voorziet in ruimte voor cultuurbeoefening en
37 atelierruimte voor kunstenaars.

38 **Diversiteit in kunst en cultuur: stoelenmuseum**

39 GroenLinks heeft voorgesteld om de voormalige Amerikaanse ambassade om te toveren in
40 een stoelenmuseum. In de gemeenteraad heeft GroenLinks daar een initiatiefvoorstel voor
41 ingediend. In design- en kunstkringen is enthousiast gereageerd op dit initiatief.

42 ***Wat gaat GroenLinks doen?***

43 GroenLinks wil een divers cultureel klimaat blijven steunen. Dat kan door het huidige beleid
44 stevig door te zetten, maar met meer aandacht voor kleine(re) initiatieven en amateurkunst.

1 **Culturele Hoofdstad en Spuiplein**

2 GroenLinks steunt de ontwikkeling van het Spuiplein tot internationaal cultureel centrum. Met
3 de komst van het Koninklijk Conservatorium naar het (culturele) hart van de stad moet dit
4 centrum een aantrekkelijk, laagdrempelig en bruisend gebied worden. GroenLinks ziet graag
5 dat (ruimtelijke) planners de (huidige en toekomstige) gebruikers van het Spuiplein direct
6 betrekken bij het ontwikkelen van het nieuwe Spuiplein.
7

8 Voorbeeld: Spuiplein

9 Op het moment liggen er mooie plannen voor de een nieuwe inrichting van het Spuiplein. Er moet een modern
10 en groter Dans/Spuitheater komen. De plannen kunnen kunst en cultuur in Den Haag een grote impuls geven.
11 GroenLinks wil verder denken. Niet alleen denken in gebouwen, maar ook in activiteiten op het Spuiplein. Zou het
12 bijvoorbeeld niet aantrekkelijk zijn als ook het Koninklijk Conservatorium hier gevestigd wordt, zodat het
13 conservatorium kan samenwerken met de theaters op en rondom het plein? En zou het Spuiplein geen prachtige
14 locatie zijn voor Hagenaars om samen te komen, een praatje te maken; een boekje te lezen, terwijl jonge skaters
15 hun nieuwste trucs aan het publiek kunnen tonen? Of jonge muzikanten hun muziekkunst laten horen?
16 GroenLinks vindt dat de gemeente er verstandig aan doet ook de huidige en toekomstige gebruikers van het
17 Spuiplein te betrekken bij de plantontwikkeling: Hagenaars, jong en oud, skaters, lokale activisten, sociologen,
18 religieuze organisaties actief in de wijk/stad, schrijvers, kunstenaars, journalisten.....

19 **Culturele hoofdstad**

20 Het nieuwe Kunstenplan is de opmaat naar Den Haag Culturele Hoofdstad 2018. Dat is
21 prima, maar 2018 is geen einddoel.

- 22 - GroenLinks wil in het Kunstenplan 2013-2016 het zwaartepunt verleggen naar
23 initiatieven die (zijn) voort(ge)komen uit de stad en zich kenmerken door een
24 bevolgen en vernieuwende aanpak van Kunst en Cultuur. Deze keuze staat los van
25 de vraag of Den Haag ook echt de Culturele Hoofdstad van Europa wordt in 2018.
- 26 - Zonder de grote, gevestigde instellingen tekort te doen, ziet GroenLinks graag dat de
27 groep kleine, middelgrote nieuwe initiatieven het voortouw krijgen in het ontwikkelen
28 van het programma voor Den Haag Culturele Hoofdstad 2018.

29 **Diversiteit in kunst en cultuur**

- 30 - Gezien het succes van het fonds 'Pop over Zee' zijn structurele middelen voor dit
31 fonds gerechtvaardigd. De popmuziek beschikt in Den Haag over een goede fysieke
32 infrastructuur. Bij een levendige popcultuur hoort livemuziek. Zeker in de binnenstad
33 betekent dit voor GroenLinks dat livemuziek de ruimte krijgt die het verdient. Het
34 ontbreekt nu vaak aan voldoende middelen voor een écht aansprekende
35 programmering. GroenLinks wil daarom onderzoeken of er een verschuiving kan
36 plaatsvinden van promotie en marketing naar inhoud en programmering.
- 37 - GroenLinks ziet graag dat de voormalige Amerikaanse ambassade een bestemming
38 krijgt als Stoelenmuseum.

39 **Cultuursubsidies en de gemeente: Kunstenplan**

- 40 - Voorafgaand aan het vaststellen van het Kunstenplan moet de wijze van subsidiëring
41 fundamenteel tegen het licht worden gehouden. Grote, gevestigde instellingen
42 zouden op een andere manier moeten worden benaderd dan kleinschalige
43 initiatieven op het gebied van cultuureducatie. Gedurende een Kunstenplanperiode
44 moet het ook mogelijk zijn om initiatieven langerdurend te ondersteunen. Dit vraagt
45 om een flexibeler systeem van subsidiëring en een andere instelling van de
46 gemeente.
- 47 - Om nieuwe initiatieven extra te ondersteunen wil GroenLinks dat de gemeente een
48 duidelijk aanspreekpunt aanwijst voor nieuwe, alternatieve, jonge initiatieven. In onze
49 visie moet de gemeente dus niet van bovenaf bepalen iets bepalen over de culturele
50 vorm of inhoud. Dat is aan de kunstenaar, gevestigd of nieuw. GroenLinks pleit voor
51 vrijheid op het gebied van kunst, cultuur en creativiteit.

- 1 - Een ander element is de manier waarop culturele instellingen worden benaderd
2 vanuit de gemeente. Het gebeurt nu nog te vaak dat instellingen de rekening krijgen
3 gepresenteerd voor afstemmingsproblemen binnen de gemeente. Zeker bij jonge,
4 startende instellingen kan die rekening een normale bedrijfsvoering onevenredig
5 ontwrichten. Er moet daarom voor instellingen één duidelijk aanspreekpunt bij de
6 gemeente komen.

7 **Diversiteit in kunst en cultuur: cultuurtafels en cultuurraad**

- 8 - De gemeente zou zich op het gebied van cultuur veel meer als verbinder moeten
9 opstellen. Dat kan door het organiseren van Cultuurtafels, waar – eventueel per
10 sector – het culturele aanbod op elkaar wordt afgestemd en kennis en ervaring wordt
11 uitgewisseld. Ook partijen die geen directe subsidierelatie met de gemeente hebben,
12 zoals de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten moeten daarbij aan tafel
13 worden gevraagd.
- 14 - Den Haag kent geen vaste 'Raad voor Cultuur'. De commissies die nu het advies
15 voor het Kunstenplan opstellen, moeten zich in korte tijd een groot cultureel veld
16 eigen maken. Een actievere rol van de gemeente pleit voor een orgaan met meer
17 bestendigheid. Daar komt bij dat Den Haag Culturele Hoofdstad 2018 vraagt om een
18 betere samenwerking en afstemming te binnen het Haagse culturele veld.
19 GroenLinks stelt dan ook voor een Haagse Raad voor Cultuur in te stellen.

20

1 7. Groen werkt!: werkgelegenheid, economie, inkomen en 2 armoedebestrijding

3 ***Wat vindt GroenLinks?***

4 GroenLinks vindt dat de overheid de economische crisis te lijf moet gaan met investeringen
5 in groene banen. Investerings in zonne-energie, windenergie, energiebesparing, openbaar
6 vervoer, fietspaden en ga zo maar door. Dit verkiezingsprogramma barst van de ideeën en
7 plannen voor groene banen, oftewel 'Groen Werkt!'. Tegelijkertijd ziet GroenLinks meer
8 mogelijkheden. De werkgelegenheid in de Haagse regio zit vooral in zakelijke
9 dienstverlening, handel en reparatie, gezondheids- en welzijnszorg en overheid.

10 **Meer diversiteit in werkgelegenheid**

11 In vergelijking met de rest van Nederland is veel werkgelegenheid in Den Haag direct of
12 indirect afhankelijk van de (rijks)overheid. GroenLinks vindt het belangrijk dat de gemeente
13 ermee doorgaat om ook andere bedrijven en organisaties naar Den Haag te halen,
14 bijvoorbeeld door grote bedrijven of internationale instellingen over te halen zich hier te
15 vestigen. Onder andere door deze inspanningen was er tot begin 2009 een behoorlijke
16 toename van de werkgelegenheid in de Haagse regio. De economische crisis werpt dit jaar
17 en de volgende jaren wel een grote schaduw op de arbeidsmarkt. Maar ook los van de
18 economische crisis staan nog te veel mensen aan de zijlijn. We hebben het dan vooral over
19 de (langdurig) werklozen en de mensen voor wie gewoon werk niet mogelijk is, zoals
20 mensen met een indicatie voor de sociale werkvoorziening. GroenLinks vindt dat de
21 gemeente deze zwakke groepen op de arbeidsmarkt niet mag vergeten. Ook, of misschien
22 wel juist, nu de aandacht sterk gericht is op wat er nodig is om de gevolgen van de crisis te
23 beperken.

24 **Werk zoeken**

25 Zeker in de huidige tijd lukt het veel mensen niet om op eigen kracht een nieuwe baan te
26 vinden. Wie *niet kan* werken heeft inkomensondersteuning nodig en hulp bij het vinden van
27 alternatieve manieren om deel te nemen aan de maatschappij. Op een andere plek in dit
28 verkiezingsprogramma (Meedoen) zijn de GroenLinkse voorstellen op dat terrein uitgewerkt.
29 Wie *wel kan* werken maar de weg op de arbeidsmarkt niet goed kan vinden heeft
30 ondersteuning in de vorm van arbeidsbemiddeling, re-integratie of scholing nodig.

31
32 GroenLinks gaat ervan uit dat werkzoekenden zich prettig voelen als ze mee kunnen doen in
33 het maatschappelijk verkeer. Wij pleiten voor een activerende, positieve houding richting
34 werkzoekenden, ook van de gemeente. GroenLinks denkt dat het credo "we hebben u nodig"
35 veel effectiever is dan "u moet!". Een uitkering korten leidt niet vanzelf tot meer activiteit. Dat
36 gaat uit van een verkeerd mensbeeld. GroenLinks wil het creatieve in de mensen naar boven
37 halen en pleit ervoor om mensen 'in hun kracht te zetten'. Dat wil zeggen: mensen de
38 mogelijkheden aanreiken om zelfstandig hun leven in te vullen. Werk biedt de mogelijkheid
39 om zelfstandig een inkomen te verwerven en – zo mogelijk nog belangrijker – om te leren en
40 ervaring en sociale contacten op te doen. Werk hoeft niet altijd betaald werk te zijn. Ook
41 andere maatschappelijke activiteiten zijn wat dit betreft waardevol. De oudere langdurig
42 werkloze met alleen basisschool die in de buurt of bij de sportvereniging maatschappelijk
43 actief is, hoeft voor GroenLinks niet elke week een sollicitatiebrief te sturen. Het uitgangspunt
44 voor GroenLinks is de zelfstandigheid en de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Soms
45 zit die zelfstandigheid in maatschappelijk werk met een uitkering. Voor veel mensen ligt die
46 zelfstandigheid in betaald werk.

1 **1 + 1 = 3**

2 GroenLinks wil slimme combinaties maken tussen werk, uitkering en (groene) diensten. Meer
3 samenhang in beleid en uitvoering is hard nodig. Waarom staan mensen met een uitkering
4 aan de zijlijn terwijl er zoveel nuttigs te doen valt? De zorg en het onderwijs komen handen
5 tekort en dit wordt de komende jaren alleen maar erger. Buurtonderhoud en veiligheid op
6 straat kan sterk verbeteren. In de persoonlijke dienstverlening, kleine reparaties en
7 onderhoud aan de woning en vervoer binnen de wijk is er veel onvervulde behoefte aan
8 diensten. Waarom is er in Escamp geen boodschappenbezorgdienst voor mensen met een
9 zwakke gezondheid en een kleine portemonnee? Waarom heeft een druk stadsdeel als
10 Regentes/Valkenbos geen fietstaxinetwerk in de wijk? Met dit soort slimme combinaties
11 slaan we drie vliegen in een klap: *sociaal* omdat mensen kunnen meedoen in de
12 samenleving, *economisch* omdat het werkgelegenheid oplevert en het is beter voor het
13 *milieu*.

14 **Armoedebestrijding**

15 Soms levert de uitkering of betaald werk gewoon niet genoeg op om echt van de rond te
16 komen. Ook daar is een taak voor de overheid weggelegd in de vorm van financiële
17 ondersteuning. Tijdelijke inkomensondersteuning kan mensen weer uitzicht bieden op een
18 zelfstandig bestaan. Eind 2007 waren er nog 56.439 huishoudens met een inkomen tot
19 130% van het wettelijk sociaal minimum. In deze huishoudens leeft ruim een kwart van de
20 Haagse kinderen. Vooral eenoudergezinnen en allochtone Hagenaars zitten op de rand van
21 het sociaal minimum: meer dan de helft van de eenoudergezinnen moet rondkomen van
22 110% van het sociaal minimum. Allochtone kinderen hebben een 3 tot 5 keer meer kans op
23 armoede dan niet-allochtone kinderen. Van alle kinderen van Marokkaanse afkomst leeft
24 zelfs ruim tweederde op het sociaal minimum. Dat zijn geen cijfers om tevreden achterover
25 te leunen.

26
27 Werkgelegenheid en armoedebestrijding zijn daarom speerpunten voor GroenLinks voor de
28 komende 4 jaar. Het is de kunst om die twee – de banen en de mensen – bij elkaar te
29 brengen!

30 **Wat heeft GroenLinks gedaan?**

31 GroenLinks heeft zich vooral gericht op het stimuleren van ondernemerschap (onder andere
32 via het beschikbaar stellen van microkredieten) en armoedebestrijding. De armoedenota van
33 GroenLinks (2005) was een belangrijke bouwsteen voor het armoedebeleid van dit college.
34 Het college heeft echt werk gemaakt van armoedebestrijding. Bestaande minimaregelingen
35 zijn beter op elkaar afgestemd. De gemeente heeft veel gedaan om mensen met een heel
36 kleine beurs te laten zien welke steun de gemeente kan geven. De gemeente heeft
37 promoteams opgericht, die een kleine 600 huisbezoeken hebben afgelegd met 90%
38 aanmeldingen voor regelingen. Ouderen, chronisch zieken en gezinnen kinderen krijgen
39 extra aandacht van de gemeente.

40
41 Daarnaast steunt GroenLinks het economisch beleid dat het college de afgelopen jaren heeft
42 ingezet. Een belangrijk doelstelling van dat beleid is ervoor te zorgen de werkgelegenheid in
43 de Haagse regio niet alleen drijft op de kurk van de (rijks)overheid. Een ander speerpunt is
44 een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De stichting 'Samenwerking
45 Onderwijs en Bedrijven' vervult hier een nuttige rol.

46

1 **Wat gaat GroenLinks doen?**

2 **Een goede aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt**

3 De stichting Samenwerking Onderwijs en Bedrijven (SOB) voert veel concrete activiteiten uit
4 om onderwijs en bedrijven dichterbij elkaar te brengen. Zo wordt gewerkt aan een
5 stagebank waar leerlingen beroepservaring kunnen opdoen en waardoor de aansluiting
6 tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt soepeler wordt. Tegelijkertijd stellen we vast dat de
7 samenwerking tussen het Haagse middelbaar en hoger onderwijs (ROC en de Haagse
8 Hogeschool) met het bedrijfsleven nog voor verbetering vatbaar is.

9
10 GroenLinks stelt voor dat de gemeente en SOB inventariseren welke projecten en initiatieven
11 er momenteel lopen om de aansluiting arbeidsmarkt-onderwijs te verbeteren. GroenLinks wil
12 ook onderzoek naar de mogelijkheden van een regionale cao. Het doel van zo'n regionale
13 cao is om meer verplichtende afspraken te maken met onderwijs en bedrijfsleven
14 (werkgevers en werknemers) in de Haagse regio.

15
16 GroenLinks ziet graag dat het middelbaar beroepsonderwijs op korte termijn kortdurende
17 opleidingen aanbiedt die optimaal aansluiten bij de vraag vanuit de arbeidsmarkt. We denken
18 daarbij aan opleidingen in milieuvriendelijke technische richtingen, de zorg en de verpleging.
19 Het bedrijfsleven zit (nog steeds) te springen om vakkrachten met een basisniveau aan
20 kwalificaties die vervolgens 'on the job' verder kunnen leren. Hetzelfde geldt voor de
21 verzorgingsinstellingen.

22 **Werkzoeken: ruimte voor ondernemerschap**

23 GroenLinks wil het ondernemerschap stimuleren.

- 24 - Dit kan bijvoorbeeld door mensen met een uitkering te stimuleren voor zichzelf te
25 beginnen. Of door microkredieten te verstrekken tegen gunstige voorwaarden.
- 26 - GroenLinks wil ook het ondernemerschap onder nieuwe Nederlanders de ruimte
27 geven. Er zitten veel ondernemers onder migrantengroepen. Alleen al de stap om
28 naar Nederland te komen getuigt al van een bereidheid om het bekende te verlaten
29 en risico's te nemen – bij uitstek ondernemerseigenschappen. GroenLinks stelt voor
30 dat de Kamer van Koophandel en andere ondernemersorganisaties een rol krijgen in
31 de inburgeringstrajecten.

32 **1+1=3: stimuleren van arbeidsintensieve sectoren**

- 33 - GroenLinks wil een milieuvriendelijk en arbeidsintensief binnenstedelijk
34 vervoersnetwerk creëren. Daarmee slaan we drie vliegen in één klap: goed vervoer
35 op maat, werkgelegenheid en minder belasting voor het milieu.

37 Twee voorbeelden:

- 38 - Haagse Riksha's: de Tuktuks zijn er al, dus waarom de beweging niet afmaken en ook stimuleren dat er een
39 netwerk van betaalbare fietstaxi's komt?
- 40 - de werkgelegenheid die voortkomt uit de stedelijke overslag-/distributiecentra die GroenLinks bepleit (zie Den
41 Haag bereikbaar en gezonder).

- 42
43 - GroenLinks wil dat de gemeente meer mensen met een lage(re) opleiding aan een
44 'servicebaan' helpt. Servicebanen zijn banen die tot doel hebben het leven van
45 ouderen, gezinnen met kinderen en hulpbehoevenden een stukje aangenamer en
46 makkelijker te maken. GroenLinks wil hiervoor 'dienstencheques' inzetten. Mensen
47 met een kleine beurs (bijvoorbeeld mensen met een Ooievaarspas) ontvangen een
48 dienstencheque. Daarmee kunnen zij diensten inkopen tegen een sterk
49 gereduceerde prijs. Degenen die de diensten verricht kan de cheques verzilveren bij

- 1 de gemeentelijke dienst Werk en Inkomen. De dienstencheque slaat drie vliegen in
2 één klap:
- 3 o gerichte armoedebestrijding
  - 4 o creëren van reguliere werkgelegenheid. De dienstencheque heeft als
5 neveneffect dat er veel werk uit het grijze en zwarte circuit verdwijnt.
  - 6 o Dienstverleners komen in aanmerking voor sociale verzekeringen.
- 7 .
- 8 - Een ander voorbeeld is de stadssteward. Dit zijn mensen die toeristen en ook
9 ouderen en kinderen op weg kunnen helpen in de binnenstad. Welke tram moet ik
10 hebben voor Madurodam? Waar kan ik die lekkere Haagsche hopjes kopen? Welke
11 bus brengt mij naar het Westeinde ziekenhuis?

12 **1+1=3 en meer diversiteit in werkgelegenheid: Bruisende wijken**

- 13 - In de wijken ligt veel werk, bijvoorbeeld het opknappen van de buurt, het onderhoud
14 van het groen en toezicht en veiligheid op straat. Vaak gaat het om werk wat in het
15 verleden is wegbezuinigd. GroenLinks wil loonkostensubsidies inzetten om ervoor te
16 zorgen dat werkzoekenden maatschappelijk nuttige activiteiten kunnen verrichten.
17 Wel is het erg belangrijk dat mensen een doorgroeiperspectief behouden.
18 Gesubsidieerde arbeid dus als een tussenstation en niet als een eindstation.
- 19 - GroenLinks wil verder stimuleren dat organisaties (zowel bedrijven als instellingen)
20 met projectplannen komen om mensen te laten participeren. GroenLinks vindt dat de
21 gemeente daarvoor de bespaarde uitkeringsmiddelen beschikbaar moet stellen. Een
22 loonkostensubsidie is een van de vormen waarin dat kan. Welzijnsorganisaties weten
23 vaak precies wat er in de buurt aan werk blijft liggen. Scholen komen altijd handen te
24 kort. Ook sportverenigingen en culturele verenigingen kunnen vaak best wat extra
25 arbeidskrachten gebruiken.

26 **1+1=3 en meer diversiteit in werkgelegenheid: Impulsen voor de stedelijke** 27 **economie**

- 28 - GroenLinks wil economisch en sociaal beleid verbinden. De gemeente biedt bedrijven
29 en instellingen gunstige investeringsvoorwaarden. In ruil daarvoor biedt de
30 organisatie stageplaatsen, opleidingsplaatsen en arbeidsplaatsen voor kansarme
31 groepen op de arbeidsmarkt.
- 32 - GroenLinks stelt hierbij de voorwaarde dat Haagse bedrijven ook werk maken van de
33 arbeidsomstandigheden, opleiding van hun personeel, duurzaamheid, kortom van
34 maatschappelijk verantwoord ondernemerschap.
- 35 - Het mkb is een belangrijke groeimotor, ook op het gemeentelijke niveau. GroenLinks
36 wil het kleine ondernemers gemakkelijker maken. Bijvoorbeeld door ze administratief
37 werk uit handen te nemen, zoals de loonadministratie. Daarom wil GroenLinks
38 bedrijfsverzamellocaties stimuleren zodat kleinere bedrijven gemeenschappelijke
39 diensten kunnen organiseren zoals de (salaris)administratie, schoonmaak en
40 bewaking. Een goed voorbeeld van zo'n locatie is Binck36.

42 Intermezzo: Cruiseterminal
43 GroenLinks ziet weinig in de huidige plannen voor een cruiseterminal voor de kust van Scheveningen, de
44 zogenaamde vierde haven. Het plan kent veel nadelen. Niet alleen gaat (een groot stuk van) het Zuiderstrand
45 ermee verloren. Ook kan het zeker niet worden uitgesloten dat milieu en natuur, zowel in de kust als in en op zee,
46 er schade van ondervinden. De economische opbrengsten en extra werkgelegenheid zijn bovendien nog slecht
47 onderbouwd en niet aangetoond.

- 48
- 49 - De binnenstad kent veel onbenutte ruimte, boven winkels bijvoorbeeld. GroenLinks
50 wil dat de gemeente afspraken maakt met ondernemers in de binnenstad om deze
51 ruimte beter te benutten. Bijvoorbeeld als atelierruimte voor kunstenaars of
52 woonruimte voor studenten. Dit heeft ook een spin-off naar de economie in de
53 binnenstad (avondwinkels, horeca) en dit verbetert het leefklimaat.

- 1 - De regio Haaglanden en het Westland kunnen op veel terreinen van elkaar profiteren.
2 Den Haag heeft veel voorzieningen terwijl er in de omliggende gemeenten nog veel
3 mogelijkheden voor werk liggen voor lager geschoolde werkzoekenden. GroenLinks
4 wil afspraken maken met de gemeente Westland en het Westlandse bedrijfsleven
5 over werk voor lager geschoolde Haagse werkzoekenden.

6 **Meer diversiteit in werkgelegenheid: Den Haag als internationale stad**

7 Den Haag is een internationale stad. Veel multinationals, ambassades en internationale
8 instellingen zijn gevestigd in onze stad. Veel hoogopgeleide buitenlanders wonen en werken
9 in onze stad. Deze groep hecht groot belang aan een hoogwaardig voorzieningenniveau op
10 cultureel en educatief vlak. Dit biedt tal van kansen voor werkgelegenheid: op cultureel
11 gebied maar ook in de schoonmaak, het vervoer en de beveiliging. GroenLinks vindt dat de
12 gemeente hier de komende jaren nog meer werk van kan maken. Het imago van
13 internationale stad van vrede en veiligheid is een heel sterk handelsmerk in het aantrekken
14 van interessante nationale en internationale culturele en educatieve instellingen.

15 **Armoedebestrijding: de armoede de baas worden**

16 Armoedebestrijding heeft prioriteit voor GroenLinks.

- 17 - GroenLinks vindt het heel belangrijk dat kinderen uit arme gezinnen toch gewoon lid
18 kunnen worden van een sportvereniging of kunnen meedoen met een leuke activiteit
19 in het buurthuis. We willen daarom doorgaan met de 'Kinderen doen mee'-
20 maatregelen. Ook een Jeugdcultuurfonds kan een goede impuls geven en meerdere
21 doelen dienen: meedoen en onderwijs.
22 - GroenLinks wil stimuleren dan mensen zelf hun weg vinden vanuit de
23 uitkeringssituatie naar de arbeidsmarkt. Mensen weten vaak zelf heel goed waar hun
24 kansen liggen. Wij willen daarom het gebruik van het 'persoonlijke re-
25 integratiebudget' stimuleren.

26

1 **8. Stadsbestuur, Openbare orde en Veiligheid**

2 ***Wat vindt GroenLinks?***

3 De relatie tussen het bestuur en de inwoners van Den Haag is de afgelopen jaren vaak
4 onderwerp geweest van verhitte debatten. De teneur was vaak: het gaat niet goed. Tegelijk
5 zijn grootscheepse en omvangrijke in- en samenspraaktrajecten succesvol afgerond en heeft
6 de gemeente met veel wijk-, buurt- en andere maatschappelijke organisaties goed contact.
7 GroenLinks vindt het natuurlijk jammer dat de communicatie tussen bestuurders en
8 bewoners niet altijd van een leien dakje gaat. Tegelijkertijd: wie realistisch is, komt al snel tot
9 de conclusie dat het wel altijd zo zal blijven. Vrijwel alle beslissingen kennen voor- en
10 tegenstanders en als er belangrijke beslissingen genomen worden laten beide kanten
11 meestal goed van zich horen.

12
13 Een goed voorbeeld is betaald parkeren. GroenLinks is daar principieel voor. In de meeste
14 gevallen staat men echter niet te juichen bij de invoering van betaald parkeren. Resultaat:
15 een onverenigbaar verschil van mening tussen bestuurders en bewoners. In het geval van
16 betaald parkeren is het vaak wel zo dat het draagvlak na invoering toeneemt. Als mensen de
17 effecten zien van een fors lagere parkeerdruk, neemt de steun vaak toe.

18
19 Deze kanttekening is niet bedoeld om het gemeentebestuur vrij te pleiten. Integendeel, de
20 gemeente heeft in alles een voorsprong op haar inwoners: op het gebied van middelen,
21 organisatiekracht en informatie. De gemeente moet heel zorgvuldig met die voorsprong
22 omgaan. Mensen tijdig en goed informeren, zoveel mogelijk mensen betrekken bij in- en
23 samenspraak en wijk- en buurtorganisaties de middelen geven om zich te organiseren.

24 **Deconcentratie van gemeentelijke taken**

25 GroenLinks ziet geen meerwaarde in stadsdeelraden, maar wel in het verder deconcentreren
26 van gemeentelijke taken. Het doel moet daarbij zijn om alles wat op stadsdeelniveau kan
27 worden afgedaan, daar ook wordt afgedaan. Het kan daarbij uitsluitend om uitvoeringstaken
28 gaan, omdat de politieke controle op stadsdeelniveau ontbreekt.

29 **Gemeentelijke dienstverlening**

30 De vele plannen op het gebied van gemeentelijke dienstverlening moeten in de komende
31 periode worden uitgevoerd. GroenLinks ziet wel dat de inrichting van de gemeentelijke
32 organisatie effect heeft op de kwaliteit van de dienstverlening. Als de organisatie het
33 struikelblok is, moet dat worden aangepakt. De gemeentelijke organisatie moet worden
34 ingericht op de wensen van de omgeving.

35 **Veiligheid en openbare orde**

36 Een bestuurlijk onderwerp bij uitstek – althans in de visie van GroenLinks – is veiligheid. De
37 directe invloed van de gemeente(raad) op het veiligheidsbeleid is beperkt. De burgemeester
38 heeft als korpsbeheerder een belangrijke rol en kan in die hoedanigheid worden
39 aangesproken. De raad stelt op hoofdlijnen het veiligheidsbeleid vast.

40
41 Veiligheid betekent voor veel partijen vooral meer politie, meer repressie en meer camera's.
42 GroenLinks benadert dit thema realistischer. Veiligheid is een belangrijke voorwaarde om in
43 vrijheid deel te kunnen nemen aan de samenleving. Daarbij spelen twee verschillende
44 dingen: je veilig voelen en veilig zijn. GroenLinks stelt vast dat Den Haag de afgelopen jaren
45 veiliger is geworden, maar dat het veiligheidsgevoel daarmee niet direct is toegenomen. Dat
46 is voor een belangrijk deel te wijten aan de wil van sommige partijen om vooral in te spelen
47 op gevoelens van onveiligheid. GroenLinks doet niet mee aan die onverantwoordelijke
48 politiek.

1 GroenLinks vindt dat professionals de ruimte moeten krijgen om hun werk goed te doen. Het
2 politiekorps Haaglanden is die ruimte meer dan toevertrouwd. Vanzelfsprekend bepaalt de
3 politiek de kaders: onder welke omstandigheden is welk middel precies geoorloofd?
4 GroenLinks Den Haag is van mening dat een grote stad als Den Haag een goed gevulde
5 gereedschapskist tot zijn beschikking moet hebben om de openbare orde te handhaven. Dat
6 betekent dat de burgemeester de mogelijkheid moet hebben om cameratoezicht in te stellen,
7 om een samenscholingsverbod af te kondigen of om een tijdelijk huisverbod op te leggen.
8
9 Voor GroenLinks zijn dit soort instrumenten altijd de laatste stap. Het zijn en blijven zeer
10 ingrijpende maatregelen, waar minstens zoveel negatieve effecten aan kleven als dat ze –
11 vaak tijdelijk – voordeel opleveren. GroenLinks is dan ook voor stevige randvoorwaarden:
12 privacy waarborgen, eerst alle andere middelen uitputten, eisen van tijdelijkheid en
13 proportionaliteit en goede nazorg.

14 ***Wat heeft GroenLinks gedaan?***

15 **Deconcentratie van gemeentelijke taken en dienstverlening**

16 Met de start van het huidige college is een stevige start gemaakt met het ‘deconcentreren’
17 van de gemeente. Heel simpel betekent dat: de gemeente komt dichterbij de inwoners te
18 staan. Voor steeds meer zaken kunnen mensen op hun stadsdeelkantoor terecht, en dat is
19 nu ook de plek om aan te kloppen voor gemeentelijke ondersteuning van wijk- en
20 buurtinitiatieven.

21
22 Dat vraagt ook wat van de politiek. Volgens GroenLinks is het niet nodig om over elke
23 stoeptegel te vergaderen. Als burgers een klacht hebben, moet die door de gemeente snel
24 en adequaat worden aangepakt. GroenLinks heeft zich de afgelopen periode sterk gemaakt
25 voor minder vergaderen en meer direct contact tussen gemeente en inwoners. Door een
26 amendement van GroenLinks behoren de 8 (!) stadsdeelcommissies tot het verleden.

27
28 Daarvoor in de plaats werd een nieuwe ‘Commissie voor de Stadsdelen’ ingesteld. Wat
29 GroenLinks betreft ontwikkelt deze commissie zich tot dé plek waar (stadsdeel)wethouders
30 worden vergeleken op hun inspanningen om de dienstverlening te verbeteren en de
31 burgerparticipatie in hun stadsdeel te bevorderen.

32
33 Op het gebied van gemeentelijke dienstverlening – waaronder de website van de gemeente
34 Den Haag – zijn veel plannen gemaakt en voorzichtig in gang gezet.

35 **Regio Haaglanden**

36 Het idee achter de deconcentratie van gemeentelijke taken is dat het bestuur dichterbij de
37 burger komt te staan en dat lijkt te lukken. Dat geldt niet voor het regionale
38 samenwerkingsverband. Het regiobestuur Haaglanden bestaat nog steeds en is nog steeds
39 even ondemocratisch.

40 **Veiligheid en openbare orde**

41 Op het gebied van veiligheid heeft GroenLinks zich bescheiden opgesteld. We zijn – en
42 blijven – kritisch op de randvoorwaarden waaronder stevige middelen als cameratoezicht en
43 samenscholingsverboden kunnen worden ingezet. Voor het overige zou GroenLinks graag
44 zien dat de gemeenteraad zich minder op incidenten richt en ook op dit terrein meer de grote
45 lijn bewaakt. We hebben daarom voorgesteld om het bespreken van het veiligheidsbeleid te
46 beperken tot twee momenten per jaar, waar we samen met de betrokken professionals
47 terug- en vooruitblikken op het gevoerde veiligheidsbeleid.
48

1 Het gaat goed met de veiligheid in Den Haag. De afgelopen jaren is er in veiligheidsmonitors
2 en stadsenquête een constante trend te zien waarin het veiligheidsgevoel van burgers
3 toeneemt en – niet verrassend – het onveiligheidsgevoel afneemt. Dat neemt niet weg dat in
4 Den Haag, net als in elke grote stad, heel wat gebeurt. Ook veel dingen die niet door de
5 beugel kunnen.

6 **Wat gaat GroenLinks doen?**

7 **Deconcentratie van gemeentelijke taken en gemeentelijke dienstverlening**

- 8 - GroenLinks vindt het model van deconcentratie een succes, dat moet worden
9 voortgezet. Dat betekent ook in de periode 2010-2014 méér (uitvoerende) taken naar
10 de stadsdeelkantoren en experimenten met buurt-, wijk- en stadsdeelbudgetten.
- 11 - Op het gebied van gemeentelijke dienstverlening moet de enorme hoeveelheid
12 plannen en voornemens die er zijn maar eens de tijd krijgen om hun beslag te krijgen.
13 Den Haag doet het helemaal niet slecht op dit punt, maar de inrichting van de
14 gemeentelijke organisatie blijkt te vaak een obstakel voor een soepele klantgerichte
15 werkwijze.
- 16 - De inrichting van de gemeentelijke organisatie moet dan ook anders; minder
17 verkokerd en meer flexibel. Volgens GroenLinks kan door een andere manier van
18 werken niet alleen geld worden bespaard, maar wordt de gemeente ook veel
19 effectiever in haar contact met haar inwoners.

20 **College van B&W en gemeenteraad**

- 21 - De portefeuilleverdeling binnen het Haagse college van burgemeester en wethouders
22 is op dit moment vooral historisch gegroeid. Wat GroenLinks betreft zou er naar
23 vastgeroeste combinaties als 'Bouwen en Wonen' eens goed moeten worden
24 gekeken. Waarom geen combinatie 'Wonen en Welzijn', of 'Bouwen en Groen'? Ook
25 de splitsing tussen 'Cultuur' en 'Evenementen' is wat GroenLinks betreft niet altijd
26 gelukkig. Alle reden om bij de vorming van een nieuw college op dit punt eens met
27 een schone lei te beginnen. Overigens is GroenLinks voorstander van het aanhouden
28 van een wethouder die onderwijs en jeugdzaken in zijn pakket heeft.
- 29 - Aan het hoofd van het stadsbestuur staat de gemeenteraad. Die moet dan ook het
30 goede voorbeeld geven. Jammer genoeg gebeurt dat niet altijd: lange vergaderingen,
31 veel herhalingen en zelden een aantrekkelijk debat. De nieuwe gemeenteraad zou
32 daarom volgens GroenLinks eens goed moeten nadenken over de manier waarop ze
33 haar werk regelt. Er zijn daarbij allerlei vormen te bedenken, maar het meer klassieke
34 vergadermodel dat nu wordt gehanteerd leidt volgens GroenLinks onvoldoende tot
35 aansprekende discussies waarbij het verschil in standpunten duidelijk wordt. Dat is
36 een verantwoordelijkheid voor de hele (nieuwe) raad.
- 37 - In plaats van de acht stadsdeelcommissies is er één nieuwe 'Commissie voor de
38 Stadsdelen' ingesteld. GroenLinks wil dat deze commissie zich ontwikkelt tot dé plek
39 waar (stadsdeel)wethouders worden vergeleken op hun inspanningen om de
40 dienstverlening te verbeteren en de burgerparticipatie in hun stadsdeel te
41 bevorderen.

42 **Openbare orde en veiligheid**

43 GroenLinks blijft de prioriteit leggen bij preventie. Dat begint bij het voorkomen van
44 uitsluiting, wordt gevolgd door goede begeleiding en vraagt ook om goed toegerust
45 welzijnswerk.

- 46 - In de bestrijding van (zware) criminaliteit legt GroenLinks prioriteit bij mensenhandel,
47 wapenbezit en huiselijk geweld. Deze vormen van criminaliteit hebben volgens
48 GroenLinks het grootste ontwrichtende effect, hetzij op de samenleving als geheel,
49 hetzij in de persoonlijke levenssfeer.

- 1 - GroenLinks wil de enorme inzet die wordt gepleegd op illegale wietteelt drastisch
2 verminderen. Natuurlijk moeten brandgevaarlijke situaties worden vermeden en
3 bestreden. De huidige aanpak is echter – ook door het verbod op het telen van wiet –
4 dweilen met de kraan open. Kostbare politie-inzet die wat GroenLinks betreft beter op
5 andere terreinen kan worden ingezet. Een meer structurele oplossing is noodzakelijk.
6 Om de wietteelt uit de kelderboxen te halen, moet het op andere plekken –
7 gecontroleerd – worden toegestaan. Dit vraagt wel bestuurlijke moed. Bijvoorbeeld
8 door coffeeshophouders meer ruimte te geven zelf hun voorraad te laten telen of om
9 legale teeltplekken aan te wijzen.
- 10 - GroenLinks wil een nuchtere benadering van roesmiddelen. Dat betekent dat het
11 roesbeleid moet worden gecoördineerd door de portefeuillehouder Volksgezondheid.
12 Paddoshops, smartshops en coffeeshops hebben in eerste instantie een functie in
13 het volksgezondheidsbeleid. Een goed en vanzelfsprekende samenwerking tussen
14 gemeente en deze ondernemers kan volgens GroenLinks bijdragen aan preventie en
15 adequate voorlichting over het gebruik van deze middelen, waarmee het
16 problematisch gebruik kan worden opgespoord en verminderd.
- 17 - GroenLinks is van mening dat de burgemeester een uitvoerig instrumentarium aan
18 handhavingsmiddelen tot zijn beschikking moet hebben. Of dat nu gaat om het
19 opsporen en aanpakken van huiselijk geweld of om het prettig houden van de
20 openbare ruimte. Voor GroenLinks zijn aan dat instrumentarium wel voorwaarden
21 verbonden: het moet proportioneel zijn, de privacy moet zijn gewaarborgd en alle
22 maatregelen moeten van tijdelijke aard zijn en worden ingebed en opgevolgd door
23 'flankerende' maatregelen. Bij dat laatste punt is een stevige rol van welzijnswerk
24 natuurlijk onontbeerlijk.